

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/24-08/1
URBROJ: 613-01-16-1-25-11
Zagreb, 11. veljače 2025.

Izvješće o obavljenoj financijskoj reviziji

**Fond za zaštitu
okoliša i
energetsku
učinkovitost
za 2023.**

S A D R Ź A J

stranica

I.	MIŠLJENJE	1
II.	PODACI O FONDU	4
	Djelokrug i unutarnje ustrojstvo	4
	Sustav unutarnjih kontrola	8
	Planiranje i izvršenje plana	9
	Financijski izvještaji	11
	Programi i projekti financirani u 2023.	23
	Javna nabava	28
III.	REVIZIJA ZA 2023.	31
	Ciljevi i područja revizije	31
	Kriteriji za izražavanje mišljenja	31
	Metode i postupci revizije	32
	Nalaz za 2023.	33
	Provedba naloga i preporuka	56

I. MIŠLJENJE

Na temelju odredaba članaka 19. i 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19), obavljena je financijska revizija Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (dalje u tekstu: Fond) za 2023.

Predmet revizije bili su godišnji financijski izvještaji, i to: Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, Bilanca, Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza, Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji, Izvještaj o obvezama te Bilješke uz financijske izvještaje.

Osim godišnjih financijskih izvještaja, predmet revizije bila je i usklađenost poslovanja Fonda sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima koji imaju značajan utjecaj na poslovanje. Revizijom usklađenosti poslovanja obuhvaćena su sljedeća područja: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje i izvršenje plana, prihodi i primici, rashodi, imovina, obveze i vlastiti izvori te javna nabava.

Revizija je planirana i obavljena u cilju izražavanja mišljenja jesu li financijski izvještaji u svim značajnim odrednicama sastavljeni u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja, a poslovanje usklađeno sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima.

O financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja izražena su bezuvjetna mišljenja.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim Okvirom profesionalnih načela, standarda i smjernica Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) (Narodne novine 66/23) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

A) BEZUVJETNO MIŠLJENJE O FINACIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

Prema mišljenju Državnog ureda za reviziju, financijski izvještaji Fonda za 2023. sastavljeni su u svim značajnim odrednicama u skladu s odredbama Zakona o proračunu.

Osnova za izražavanje bezuvjetnog mišljenja o financijskim izvještajima

Mišljenje o financijskim izvještajima izraženo je u skladu s ISSAI 200 Načelima financijske revizije i pripadajućim revizijskim standardima.

Za izražavanje mišljenja pribavljeni su dostatni i primjereni revizijski dokazi.

Provjerom financijskih izvještaja u odnosu na kriterije za izražavanje mišljenja nisu utvrđene značajnije nepravilnosti.

B) BEZUVJETNO MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI POSLOVANJA

Prema mišljenju Državnog ureda za reviziju, poslovanje Fonda za 2023. u svim značajnim odrednicama obavljano je u skladu sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima, navedenim u poglavlju III. REVIZIJA ZA 2023. pod naslovom Kriteriji za izražavanje mišljenja.

Osnova za izražavanje bezuvjetnog mišljenja o usklađenosti poslovanja

Mišljenje o usklađenosti poslovanja izraženo je u skladu s ISSAI 400 Načelima revizije usklađenosti i pripadajućim revizijskim standardima.

Za izražavanje mišljenja pribavljeni su dostatni i primjereni revizijski dokazi.

Provjerom usklađenosti poslovanja u odnosu na kriterije za izražavanje mišljenja nisu utvrđene značajnije nepravilnosti.

Isticanje pitanja

Državni ured za reviziju skreće pozornost na točku 4. Nalaza u kojoj su opisane činjenice u vezi s informacijskim sustavom za praćenje programa i projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada, čiji je dio isporučen, ali je s obzirom na to da nije u upotrebi, a s izvoditeljem je u 2023. zaključen Sporazum o raskidu ugovora, evidentiran u okviru nefinancijske imovine u pripremi. Navedene činjenice nisu utjecale na izražavanje mišljenja, jer su sva plaćanja u vezi s nabavom navedenog sustava izvršena u prethodnim godinama, odnosno prije 2023.

Obveze Fonda

Fond je obavezan pripremiti, sastaviti i objaviti financijske izvještaje u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja, uspostaviti unutarnje kontrole u cilju sastavljanja financijskih izvještaja bez pogrešnog iskazivanja zbog prijevare ili pogreške te namjenski i svrhovito koristiti sredstva i voditi poslovanje usklađeno sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima.

Obveze Državnog ureda za reviziju

U skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) cilj revizije je steći razumno uvjerenje jesu li financijski izvještaji kao cjelina sastavljeni bez značajno pogrešnog iskazivanja podataka zbog prijevare ili pogreške, provjeriti usklađenost poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te sastaviti izvješće o obavljenoj reviziji. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije jamstvo da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) uvijek otkriti značajno pogrešno iskazivanje kada ono postoji, jer se revizija obavlja na temelju uzorka.

Obavljanjem revizije, državni revizori procjenjuju rizike značajno pogrešnog iskazivanja podataka u financijskim izvještajima te rizike da se poslovanje ne vodi u skladu sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima.

Na temelju procjene rizika određuju revizijski pristup i postupke te pribavljaju dostatne i primjerene revizijske dokaze koji osiguravaju osnovu za izražavanje mišljenja. Također, provjeravaju unutarnje kontrole značajne za pripremu, sastavljanje i objavu financijskih izvještaja te unutarnje kontrole koje osiguravaju usklađenost poslovanja.

Državni ured za reviziju izražava mišljenje o financijskim izvještajima i mišljenje o usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima, navedenim u poglavlju III. REVIZIJA ZA 2023. pod naslovom Kriteriji za izražavanje mišljenja.

II. PODACI O FONDU

Djelokrug i unutarnje ustrojstvo

Fond je pravna osoba s javnim ovlastima, osnovana Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (Narodne novine 107/03 i 144/12) (dalje u tekstu: Zakon o Fondu). Osnivač Fonda je Republika Hrvatska, a osnivačka prava i dužnosti u ime Republike Hrvatske obavlja Vlada Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Vlada RH). Fond je upisan u sudski registar. Djelatnost, ustrojstvo, ovlasti i način odlučivanja, izvori sredstava, namjena i način njihova korištenja te druga pitanja vezana za obavljanje djelatnosti i poslovanje uređeni su Zakonom o Fondu i Statutom Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (Narodne novine 193/03, 73/04, 116/08, 101/09, 118/11, 67/13, 70/14 i 155/14 – pročišćeni tekst) (dalje u tekstu: Statut). Fond je izvanproračunski korisnik državnog proračuna. Za obveze odgovara cijelom svojom imovinom, a Republika Hrvatska solidarno i neograničeno odgovara za obveze Fonda.

Prema Zakonu o Fondu, djelatnost Fonda obuhvaća poslove u vezi s financiranjem pripreme, provedbe i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unaprjeđivanja okoliša i u području energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. Navedeni poslovi osobito uključuju stručne i druge poslove u vezi s pribavljanjem, upravljanjem i korištenjem sredstava Fonda; posredovanje u financiranju zaštite okoliša i energetske učinkovitosti iz sredstava stranih država, međunarodnih organizacija, financijskih institucija i tijela te domaćih i stranih pravnih i fizičkih osoba; vođenje baze podataka o programima, projektima i sličnim aktivnostima u području zaštite okoliša i energetske učinkovitosti te o potrebnim i raspoloživim financijskim sredstvima za njihovo ostvarivanje; poticanje, uspostavljanje i ostvarivanje suradnje s međunarodnim i domaćim financijskim institucijama te drugim pravnim i fizičkim osobama radi financiranja zaštite okoliša i energetske učinkovitosti u skladu s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša, Nacionalnim planom djelovanja za okoliš, Strategijom energetskog razvitka, Programom provedbe Strategije energetskog razvitka, nacionalnim energetskim programima i drugim programima i aktima u području zaštite okoliša i energetske učinkovitosti te obuhvaća i druge poslove u vezi s poticanjem i financiranjem zaštite okoliša i energetske učinkovitosti.

Fond ima javne ovlasti u obavljanju poslova iz svoje djelatnosti koji se odnose na donošenje rješenja obveznicima plaćanja naknada i posebne naknade, vođenje očevidnika obveznika plaćanja naknada i posebne naknade, donošenje rješenja o promjenama upisa u očevidniku obveznika plaćanja, propisivanje uvjeta koje moraju ispunjavati korisnici sredstava Fonda i uvjeta za dodjeljivanje njegovih sredstava te uređivanje drugih pitanja kao što su kriteriji i mjerila za ocjenjivanje zahtjeva za dodjeljivanje sredstava Fonda, način praćenja namjenskog korištenja sredstava i ugovoreni prava i obveza te druga pitanja od značenja za dodjeljivanje i korištenje sredstava Fonda.

Osim djelatnosti i poslovanja propisanih Zakonom o Fondu i Statutom, Fond obavlja i druge poslove koji su mu dani u nadležnost na temelju drugih zakona i propisa. Tako su zakonima koji su propisivali gospodarenje otpadom, uključujući i sadašnji Zakon o gospodarenju otpadom (Narodne novine 84/21 i 142/23 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), koji je na snazi od konca srpnja 2021., Fondu dani u nadležnost poslovi iz područja gospodarenja otpadom te organiziranje i upravljanje sustavima posebnih kategorija otpada: otpadnom ambalažom, otpadnim gumama, otpadnim vozilima, otpadnim baterijama i akumulatorima, otpadnim uljima i otpadnom električnom i elektroničkom opremom (dalje u tekstu: EE otpad).

Nadalje, Odlukom o dražbovatelju za obavljanje poslova dražbe emisijskih jedinica i izboru dražbenog sustava (Narodne novine 124/12), koju je Vlada RH donijela u studenome 2012., utvrđeno je da će se od 1. siječnja 2013. Republika Hrvatska priključiti europskom sustavu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova. Nadalje, u srpnju 2014. Vlada RH je donijela Odluku o dražbovatelju za obavljanje poslova dražbe emisijskih jedinica i izboru dražbenog sustava (Narodne novine 84/14), kojom je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti određen za dražbovatelja koji će u ime Republike Hrvatske obavljati poslove dražbe emisijskih jedinica stakleničkih plinova. Odredbama Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (Narodne novine 127/19), propisano je da financijskim sredstvima ostvarenim prodajom emisijskih jedinica na dražbi upravlja Fond, a sredstva se koriste strogo namjenski za financiranje mjera ublažavanja klimatskih promjena koje donosi Vlada RH.

Također, Fond je u sustavu upravljanja i kontrole korištenja strukturnih instrumenata Europske unije u Republici Hrvatskoj imao ulogu Posredničkog tijela 2 za pojedine specifične ciljeve iz Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.” (u daljnjem tekstu: OPKK) iz područja zaštite okoliša i održivosti resursa, klimatskih promjena, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. S obzirom na to da je koncem 2023. završilo financijsko razdoblje, Fond će u narednom razdoblju provesti potrebne radnje za zatvaranje OPKK-a, a koje se sastoje od ponovne kontrole, revizije, verifikacije, pripreme projekata za buduće fazno realiziranje i slično te nadalje provoditi propisano praćenje realiziranih projekata. Na temelju Odluke o sustavu upravljanja i praćenju provedbe aktivnosti u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. (Narodne novine 78/21), koju je donijela Vlada RH u srpnju 2021., Fond je provedbeno tijelo nadležno za komponente C1. Gospodarstvo (C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo, C1.3. Unapređenje vodnog gospodarstva i gospodarenje otpadom u dijelu koji se odnosi na gospodarenje otpadom) i C6. Inicijativa: Obnova zgrada (C6. 1. Obnova zgrada).

Prema Zakonu o Fondu, sredstva za financiranje rada Fonda, kao i sredstva za financiranje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, osiguravaju se iz namjenskih prihoda Fonda, a to su naknade onečišćivača okoliša, naknade korisnika okoliša, naknade na opterećivanje okoliša otpadom te posebne naknade za okoliš na vozila na motorni pogon. Navedena sredstva ostvaruju se prema načelu „onečišćivač plaća”. Također, sredstva se ostvaruju i iz proračuna jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave u skladu sa zajednički utvrđenim programima, iz prihoda na temelju međunarodne bilateralne i multilateralne suradnje na programima, projektima i sličnim aktivnostima u području zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, prihoda i primitaka od upravljanja slobodnim novčanim sredstvima Fonda, donacija, pomoći te iz drugih izvora u skladu sa Zakonom o Fondu. Navedena sredstva Fonda koriste se za financiranje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, a osobito za zaštitu, očuvanje i poboljšanje kakvoće zraka, tla, voda i mora te ublažavanje klimatskih promjena i zaštitu ozonskog omotača; saniranje odlagališta otpada, poticanje izbjegavanja i smanjivanja nastajanja otpada, obradu otpada i iskorištavanje vrijednih svojstava otpada; poticanje čistije proizvodnje, odnosno izbjegavanje i smanjenje nastajanja otpada i emisija u proizvodnom procesu; zaštitu i očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti; provedbu nacionalnih energetske programe; poticanje korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, vjetar, biomasa i dr.); poticanje održive gradnje; poticanje čistijeg transporta; poticanje održivog korištenja prirodnih dobara; poticanje održivog razvoja ruralnog prostora; poticanje održivih gospodarskih djelatnosti, odnosno održivoga gospodarskog razvoja; unaprjeđivanje sustava informiranja o stanju okoliša, praćenja i ocjenjivanja stanja okoliša te uvođenje sustava upravljanja okolišem; poticanje obrazovnih, istraživačkih i razvojnih studija, programa, projekata i drugih aktivnosti, uključujući i demonstracijske aktivnosti te ostvarivanje djelatnosti Fonda.

U financiranju programa, projekata i sličnih aktivnosti Fond surađuje i s bankama i drugim financijskim institucijama.

Također, Statutom je propisano da se sredstva za financiranje rada i ostvarivanje djelatnosti Fonda osiguravaju iz izvora utvrđenih Zakonom o Fondu te iz drugih zakona i podzakonskih propisa iz područja zaštite okoliša i područja energetske učinkovitosti. U skladu s navedenim, vrijednosno najznačajnija sredstva Fonda se ostvaruju iz naknada na temelju Zakona o gospodarenju otpadom i uplatama od trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova ostvarenih na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja.

Prema Zakonu o Fondu i Statutu, sredstva Fonda mogu se dodijeliti pravnim i fizičkim osobama samo za namjene utvrđene Zakonom o Fondu, Statutom te godišnjim i višegodišnjim programom rada Fonda. Sredstva Fonda korisnicima se dodjeljuju putem zajmova, subvencija, pomoći i donacija na temelju javnog natječaja odnosno javnog poziva za neposredno sufinanciranje koji objavljuje Fond ili na temelju neposrednog zahtjeva. Fond ne raspisuje javni natječaj kad kao ugovorna strana neposredno sufinancira i sudjeluje u realizaciji programa, projekata i sličnih aktivnosti u skladu s navedenim Zakonom.

Ustrojstvo Fonda propisano je Statutom. Za obavljanje poslova iz djelatnosti Fonda ustrojeni su Ured direktora, Tajništvo i šest sektora: Sektor za fondove Europske unije, Sektor zaštite okoliša, Sektor za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, Sektor za energetske učinkovitost, Sektor za financijske poslove te Sektor za pravne poslove. Statutom je, između ostalog, propisano da se Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Fonda mogu osnivati službe, odjeli i druge uže ustrojstvene jedinice. U skladu s navedenim, ustrojene su Posredničko tijelo – samostalna služba, Samostalna služba za kontroling i poslovne procese, Samostalna služba za nabavu te Samostalna služba za unutarnju reviziju.

Navedenim Pravilnikom predviđeno je 360 zaposlenika za obavljanje poslova iz djelokruga Fonda. Početkom 2023. Fond je imao 341 zaposlenika, a koncem 2023. imao je 345 zaposlenika.

Prema Zakonu o Fondu i Statutu, tijela Fonda su Upravni odbor i direktor Fonda. Upravni odbor upravlja Fondom. Uz suglasnost Vlade RH donosi godišnji i višegodišnji program rada Fonda, financijski plan, Statut, odlučuje o stjecanju, opterećenju ili otuđenju nekretnina ili druge imovine čija pojedinačna vrijednost prelazi sveukupan iznos od 10.000.000,00 kuna (1.327.228,08 eura), sklapanju pravnih poslova čija pojedinačna vrijednost prelazi sveukupan iznos od 10.000.000,00 kuna (1.327.228,08 eura) te o zaduživanju Fonda kod financijskih institucija i drugih pravnih osoba za sveukupne iznose preko 10.000.000,00 kuna (1.327.228,08 eura). Uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za poslove zaštite okoliša i ministra nadležnog za poslove energetike, Upravni odbor donosi opće akte Fonda kojima se utvrđuju uvjeti koje moraju ispunjavati korisnici sredstava Fonda, uvjeti i način dodjeljivanja sredstava Fonda, kriteriji i mjerila za ocjenjivanje zahtjeva za dodjeljivanje sredstava Fonda, način praćenja namjenskog korištenja sredstava i ugovorenih prava i obveza te druga pitanja od značenja za dodjeljivanje i korištenje sredstava Fonda.

Upravni odbor samostalno donosi godišnji program raspisivanja javnih natječaja odnosno javnih poziva za neposredno sufinanciranje, opće akte Fonda u vezi s unutarnjim ustrojem i posebnim propisima, odlučuje o raspoređivanju neutrošenih sredstava Fonda, davanju u zakup objekata i prostora u vlasništvu Fonda ili mijenjanju namjene objekata i prostora u vlasništvu Fonda, izvješću o radu Fonda koje podnosi direktor Fonda, projektima, programima i drugim aktivnostima koji se planiraju realizirati u području zaštite okoliša i u području energetske učinkovitosti, određivanju prioriteta u financiranju programa, projekata i sličnih aktivnosti u području zaštite okoliša i energetske učinkovitosti iz sredstava Fonda, raspoređivanju sredstava Fonda radi financiranja pripreme i provedbe programa, projekata i sličnih aktivnosti na zajmove, subvencije, pomoći i donacije te sudjelovanju u sufinanciranju programa, projekata i sličnih aktivnosti koje organiziraju međunarodne institucije i tijela ili druge pravne osobe, suradnji s bankama i drugim financijskim institucijama i pravnim osobama radi ostvarivanja djelatnosti Fonda. Upravni odbor ima predsjednika i šest članova, koje imenuje i razrješuje Vlada RH, a imenuju se na vrijeme od četiri godine. Upravni odbor obavlja poslove iz svoje nadležnosti na sjednicama, a odluke donosi većinom glasova ukupnog broja članova. U radu Upravnog odbora sudjeluju bez prava odlučivanja direktor Fonda, odnosno zamjenik direktora. Predsjednik i članovi Upravnog odbora imaju pravo na naknadu za svoj rad u Upravnom odboru te pravo na naknadu troškova (dnevnice i putni troškovi) nastalih radi prisustvovanja sjednicama Upravnog odbora.

Direktor je voditelj poslovanja, zastupa i predstavlja Fond te ima zamjenika. Direktor odgovara za zakonitost rada i poslovanja Fonda, a između ostalog, predlaže program rada i financijski plan Fonda te se brine o njihovom izvršenju, izvršava odluke Upravnog odbora, raspisuje pojedinačne javne natječaje odnosno javne pozive za neposredno sufinanciranje temeljem godišnjeg programa raspisivanja javnih natječaja odnosno javnih poziva za neposredno sufinanciranje, odlučuje o odabiru korisnika sredstava Fonda po objavljenom javnom natječaju, javnom pozivu za neposredno sufinanciranje odnosno neposrednom zahtjevu, brine se o namjenskom trošenju odobrenih sredstava korisnicima Fonda te je ovlašten samostalno sklopiti pravni posao čija vrijednost ne prelazi iznos od sveukupno 2.000.000,00 kuna. Direktor i zamjenik imenuju se na temelju javnog natječaja na vrijeme od četiri godine, a imenuje ih i razrješuje Vlada RH na prijedlog Upravnog odbora. Za svoj rad i poslovanje Fonda, direktor odgovara Upravnom odboru i Vladi RH.

Predsjednik Upravnog odbora Fonda od 14. siječnja 2021. do 14. studenoga 2024. bio je dr. sc. Mario Šiljeg, dipl. ing. kem. tehn. Od 14. studenoga 2024. predsjednica Upravnog odbora je Anja Bagarić. Zakonski predstavnik, odnosno direktor Fonda, od 29. rujna 2022. je Luka Balen, dipl. oec.

Odredbom članka 21., stavka 1., točke 3. Statuta utvrđeno je da direktor, između ostalog, predlaže program rada i financijski plan Fonda koje uz suglasnost Vlade RH donosi Upravni odbor u skladu s odredbama članka 15. Statuta. Program rada Fonda za 2023. donesen je u travnju 2023., a Izvješće o ostvarenju programa rada Fonda za 2023. sastavljeno je u svibnju 2024.

U skladu sa Zakonom o Fondu i Statutom, doneseni su program rada za 2023. te Izvješće o ostvarenju programa rada za 2023. Prema Izvješću o ostvarenju programa rada, Fond je u 2023. objavio 20 javnih poziva i natječaja. U skladu s objavljenim javnim pozivima i natječajima u 2023. ukupno planirana sredstva po Godišnjem programu raspisivanja javnih poziva i javnih natječaja za 2023. iznosila su 77.844.000,00 eura.

U području zaštite okoliša provedeno je ukupno 16 javnih poziva i natječaja ukupne vrijednosti od 53.981.000,00 eura, tri javna poziva i natječaja iz područja energetske učinkovitosti u vrijednosti od 22.425.000,00 eura te jedan zajednički natječaj u vrijednosti od 438.000,00 eura.

Sustav unutarnjih kontrola

Sustav unutarnjih kontrola propisan je odredbama Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru (Narodne novine 78/15 i 102/19), Pravilnika o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru (Narodne novine 58/16), Zakona o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine 111/18 i 83/23) i Pravilnika o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru (Narodne novine 42/16 i 77/19). Prema odredbama Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru, sustav unutarnjih kontrola je skup načela, metoda i postupaka unutarnjih kontrola koji je uspostavila odgovorna osoba institucije u svrhu uspješnog upravljanja i ostvarenja općih ciljeva, kao što su: obavljanje poslovanja na pravilan, etičan, ekonomičan, učinkovit i djelotvoran način, usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima, zaštita sredstava od gubitaka, zlouporabe i štete, jačanje odgovornosti za ostvarenje poslovnih ciljeva te pouzdanost i sveobuhvatnost financijskih i drugih izvještaja.

Direktor Fonda je početkom siječnja 2024. donio Odluku o zaduženju odgovornih osoba, kojom je propisano da odgovorne osobe unutarnjih ustrojstvenih jedinica popunjavanju Upitnik o fiskalnoj odgovornosti iz njihova djelokruga te sastavljaju Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti i Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenim prethodne godine. Na temelju popunjenih Upitnika sastavlja se Izjava o fiskalnoj odgovornosti na razini Fonda.

U skladu s odredbama članka 34. Zakona o fiskalnoj odgovornosti sastavljena je Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2023. (Obrazac 1b), kojom čelnik institucije izvještava o funkcioniranju sustava unutarnjih kontrola. Prema Izjavi o fiskalnoj odgovornosti u sustavu unutarnjih kontrola utvrđene su slabosti i nepravilnosti u području financijskog plana i računovodstva, koje mogu utjecati na zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava. Navodi se kako još nisu provedeni nalozi i preporuke Državnog ureda za reviziju i vanjskih revizija iz prethodnih godina te je potrebno provesti i preporuke iz Mišljenja unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana u 2023.

Planom otklanjanja slabosti i nepravilnosti utvrđene su potrebne aktivnosti, očekivani rokovi otklanjanja nepravilnosti i imenovane su osobe odgovorne za njihovo otklanjanje.

Ustrojena je Samostalna služba za unutarnju reviziju, koja daje stručna mišljenja i ima savjetodavnu ulogu u cilju poboljšanja poslovanja Fonda, obavlja poslove unutarnje revizije svih poslovnih procesa i sustava, kao i sustav unutarnjih kontrola na temelju upravljanja rizicima. Godišnji plan Samostalne službe za unutarnju reviziju za 2023. donesen je u prosincu 2022. na temelju Strateškog plana unutarnje revizije za razdoblje od 2021. do 2023.

Služba za unutarnju reviziju je tijekom 2023. obavila pet revizija planiranih Godišnjim planom Službe za unutarnju reviziju za 2023. te jednu *ad hoc* reviziju.

Obavljene su sljedeće planirane revizije: revizija IT sustava – administrativna podrška poslovnim procesima, revizija sanacije odlagališta opasnog otpada Sovjak, revizija korištenja obnovljivih izvora energije, revizija naplate nenaplaćenog duga obveznika plaćanja, revizija provjere na licu mjesta (PT2) te jedna *ad hoc* revizija u vezi s postupanjem po javnom pozivu za poticanje obnovljivih izvora energije u obiteljskim kućama. Na temelju šest provedenih revizija u 2023. Mišljenje unutarnje revizije je da je sustav financijskog upravljanja i kontrola u revidiranim područjima zadovoljavajući uz stanovite nedostatke.

Prema odredbi članka 12. Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru, odgovorna osoba institucije uspostavlja upravljanje rizicima kao cjelovit proces utvrđivanja, procjenjivanja i praćenja rizika u odnosu na poslovne ciljeve te poduzimanja potrebnih mjera radi smanjenja rizika. Fond je u studenome 2017. donio Strategiju upravljanja rizicima. Strategijom je, između ostalog, definiran proces upravljanja rizicima kroz četiri faze: utvrđivanje rizika, procjena rizika, postupanje po rizicima te praćenje i izvješćivanje o rizicima.

Prema navedenoj Strategiji na razini Fonda uspostavlja se jedan registar rizika i ažurira se jednom godišnje u cilju praćenja provedbe planiranih mjera za ublažavanje rizika. U prosincu 2023. donesen je ažurirani Registar operativnih i strateških rizika za 2023.

Odredbom članka 13. Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru propisano je da odgovorna osoba institucije treba uspostaviti kontrole koje uključuju pisana pravila, procedure, postupke i druge mjere ili aktivnosti radi smanjenja rizika na prihvatljivu razinu, a u svrhu ostvarenja poslovnih ciljeva. Fond je, između ostalog, donio sljedeće interne akte: Pravilnik o radu, Pravilnik o plaćama i naknadama Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Pravilnik o načinu određivanja dodatka uspješnosti na radu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Pravilnik o načinu praćenja namjenskog korištenja sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Pravilnik o uvjetima i načinu dodjele sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te kriterijima i mjerilima za ocjenjivanje zahtjeva za dodjeljivanje sredstava, Pravilnik o postupku objavljivanja natječaja i o odlučivanju o odabiru korisnika sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Uputu za stvaranje ugovornih obveza Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te Uputu o evidentiranju sumnjivih i spornih potraživanja Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Na mrežnim stranicama Fonda objavljeni su zakoni i drugi propisi iz područja rada, financijska izvješća i drugi dokumenti, u skladu s odredbama članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine 25/13, 85/15 i 69/22).

Etički kodeks zaposlenika Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost donesen je u listopadu 2007. te je objavljen na internoj mrežnoj stranici Fonda.

Planiranje i izvršenje plana

Financijski plan Fonda za 2023., kojim su planirani prihodi i primici u iznosu od 400.108.430,00 eura, rashodi u iznosu od 374.534.570,00 eura te višak prihoda u iznosu od 25.547.315,00 eura, donio je Upravni odbor u studenome 2022. Financijskim planom je, u skladu s proračunskim propisima, planiran i prijenos sredstava iz prethodne godine u iznosu od 376.630.659,00 eura te prijenos sredstava u sljedeću godinu u iznosu od 402.204.519,00 eura.

Nakon izmjena i dopuna Državnog proračuna te izmjena i dopuna financijskih planova izvanproračunskih korisnika donesenih u lipnju i listopadu 2023., planirani prihodi i primici smanjeni su za 32.322.745,00 eura te iznose 367.785.685,00 eura, a rashodi su smanjeni za 45.689.046,00 eura te iznose 328.845.524,00 eura. Planirani višak prihoda povećan je za 13.366.301,00 euro i iznosi 38.913.616,00 eura. Također su povećani i planirani prijenos sredstava iz prethodne godine koji sada iznosi 377.830.480,00 eura i prijenos sredstava u sljedeću godinu koji iznosi 416.770.641,00 euro. Odluku o davanju suglasnosti na Financijski plan Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za 2023. godinu i projekcije plana za 2024. i 2025. godinu (Narodne novine 145/22) donio je Hrvatski sabor koncem studenoga 2022. U 2023. donesene su izmjene i dopune Financijskog plana na koje je koncem listopada 2023. dana suglasnost Odlukom o davanju suglasnosti na izmjene i dopune Financijskog plana Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za 2023. godinu i projekcije plana za 2024. i 2025. godinu (Narodne novine 129/23).

U odnosu na početni plan, smanjeni su ukupni rashodi, a vrijednosno najznačajnije smanjenje u iznosu od 62.500.000,00 eura ili 100,0 % odnosi se na smanjenje rashoda planiranih u okviru kapitalnog projekta Modernizacijski fond – ulaganja za energetske i klimatske ciljeve, koji se planirao provoditi u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti. Razlog smanjenja rashoda, a također i izostanka realizacije kapitalnog projekta Modernizacijski fond – ulaganja za energetske i klimatske ciljeve je produljenje roka evaluacije projekata koji će se financirati iz Modernizacijskog fonda. Vrijednosno značajnije povećanje planiranih rashoda u iznosu od 19.908.425,00 eura ili 33,3 % odnosi se na povećanje rashoda planiranih u okviru kapitalnog projekta Program suzbijanja energetske siromaštva, koji se provodi u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti, a odnosi se na obvezu Fonda proizašlu iz zaključaka Vlade RH u vezi s ublažavanjem porasta cijene plina i toplinske energije te sprječavanja izloženosti građana energetskom siromaštvu i iz odluke Vlade RH u vezi s nadoknadom sredstava opskrbljivačima plinom koji su za propisani iznos subvencije umanjili neto osnovicu na računima za isporučeni plin prema krajnjim kupcima kategorije kućanstvo te mikro, malim i srednjim poduzetnicima.

Rashodi planirani Financijskim planom Fonda za 2023. u iznosu od 328.845.524,00 eura planirani su za provedbu četiri programa, u okviru kojih je planirana provedba šest aktivnosti, 26 kapitalnih te jedan tekući projekt. Za provedbu programa Programi i projekti energetske učinkovitosti planirani su rashodi u iznosu od 138.081.983,00 eura, što čini 41,9 % ukupno planiranih rashoda, za provedbu programa Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada planirani su rashodi u iznosu od 129.900.000,00 eura, što čini 39,6 % ukupno planiranih rashoda, za program Programi i projekti zaštite okoliša planirani su rashodi u iznosu od 44.214.724,00 eura, što čini 13,5 % te za program Administrativno upravljanje i opremanje u iznosu od 16.648.817,00 eura, što čini 5,0 % ukupno planiranih rashoda. Vrijednosno značajniji rashodi planirani su za izvršenje aktivnosti Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada u okviru istoimenog programa u iznosu od 129.900.000,00 eura te za izvršenje kapitalnih projekata Program suzbijanja energetske siromaštva u iznosu od 79.633.685,00 eura i Program obnove obiteljskih kuća u iznosu od 29.477.730,00 eura, planiranih u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti.

Prihodi i primici, planirani za 2023. u iznosu od 367.785.685,00 eura, planirani su iz prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada u iznosu od 361.118.914,00 eura, pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna u iznosu od 5.858.981,00 euro, prihoda od imovine u iznosu od 505.665,00 eura i iz prihoda od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga te ostalih prihoda i primitaka u iznosu od 302.125,00 eura.

Prema podacima iz Izvršenja financijskog plana Fonda za 2023., izvršeni su rashodi u iznosu od 294.351.534,60 eura, što je 34.493.989,40 eura ili 10,5 % manje od planiranih. Vrijednosno značajniji rashodi izvršeni su u okviru programa i istoimene aktivnosti Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada u iznosu od 132.724.975,04 eura te u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti u iznosu od 109.507.650,39 eura (od čega su vrijednosno značajniji u okviru kapitalnih projekata Program suzbijanja energetske siromaštva u iznosu od 69.721.545,32 eura i Program obnove obiteljskih kuća u iznosu od 19.533.951,41 euro).

Vrijednosno značajnija odstupanja izvršenih rashoda u odnosu na planirane odnose se na smanjenje rashoda izvršenih u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti u iznosu od 28.574.332,61 euro ili 20,7 % (najvećim dijelom u okviru kapitalnih projekata Program suzbijanja energetske siromaštva i Program obnove obiteljskih kuća, koji su manji zbog manjih zahtjeva opskrbljivača plinom, odnosno sporije dinamike završetka projekta obnove obiteljskih kuća zbog nedostatka izvođača radova) te na smanjenje rashoda izvršenih u okviru programa Programi i projekti zaštite okoliša u iznosu od 5.836.057,12 eura ili 13,2 % (najvećim dijelom u okviru kapitalnih projekata Gospodarenje otpadom – izgradnja centara za gospodarenje otpadom i Sanacija odlagališta opasnog otpada Sovjak, zbog okolnosti u provedbi projekata te izmjene u dinamici realizacije).

Prihodi i primici za 2023. ostvareni su u iznosu od 383.856.678,42 eura, što je 16.070.993,42 eura ili 4,4 % više od planiranih. Povećanje se najvećim dijelom odnosi na povećanje prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada propisanih na temelju više zakona.

S obzirom na to da su ukupni prihodi i primici ostvareni u iznosu od 383.856.678,42 eura, a ukupni rashodi izvršeni u iznosu od 294.351.534,60 eura, ostvaren je višak prihoda i primitaka u iznosu od 89.505.143,82 eura, što je 130,0 % više od planiranog, koji s prijenosom sredstava iz prethodne godine u iznosu od 377.830.480,00 eura čini prijenos sredstava u sljedeću godinu u iznosu od 467.335.623,82 eura.

U skladu s odredbama članka 39. Zakona o proračunu (Narodne novine 144/21), donesene su projekcije za sljedeće dvije godine, odnosno 2024. i 2025. Prema spomenutim projekcijama, za 2024. planirani su prihodi i primici u iznosu od 339.591.105,00 eura, rashodi u iznosu od 355.362.355,00 eura te je planiran manjak prihoda i primitaka u iznosu od 15.797.795,00 eura, koji se planira financirati iz sredstava prenesenih iz prethodne godine. Za 2025. planirani su prihodi i primici u iznosu od 347.614.220,00 eura, rashodi u iznosu od 310.226.940,00 eura te višak prihoda i primitaka u iznosu od 37.360.735,00 eura.

Financijski izvještaji

Fond vodi poslovne knjige i sastavlja financijske izvještaje prema propisima o proračunskom računovodstvu. Sastavljeni su propisani financijski izvještaji: Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, Bilanca, Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza, Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji, Izvještaj o obvezama te Bilješke.

a) Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima

Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za 2023., ukupni prihodi i primici ostvareni su u iznosu od 383.856.678,42 eura, što je 42.138.659,78 eura ili 12,3 % više u odnosu na prethodnu godinu.

U tablici broj 1 daju se podaci o ostvarenim prihodima i primicima.

Tablica broj 1

Ostvareni prihodi i primici

u eurima

Redni broj	Prihodi i primici	Ostvareno za 2022.	Ostvareno za 2023.	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	9.972.985,46	4.711.011,36	47,2
2.	Prihodi od imovine	310.015,91	708.194,28	228,4
3.	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	331.350.965,24	378.126.190,33	114,1
4.	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga, prihodi od donacija te povrati po protestiranim jamstvima	10.686,84	6.831,00	63,9
5.	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	42.716,73	263.234,42	616,2
6.	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	13.654,14	572,96	4,2
7.	Primici od financijske imovine i zaduživanja	16.994,32	40.644,07	239,2
	Ukupni prihodi i primici	341.718.018,64	383.856.678,42	112,3

Vrijednosno najznačajniji prihodi Fonda su prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada ostvareni u iznosu od 378.126.190,33 eura koji čine 98,5 % ukupnih prihoda i primitaka. Stoga se i povećanje ukupnih prihoda i primitaka u odnosu na prethodnu godinu najvećim dijelom odnosi na njihovo povećanje. Svi drugi prihodi i primici ostvareni su u ukupnom iznosu od 5.730.488,09 eura te čine 1,5 % ukupnih prihoda i primitaka.

Prihodi od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države ostvareni u iznosu od 4.711.011,36 eura odnose se na pomoći temeljem prijenosa EU sredstava u iznosu od 3.519.187,24 eura i pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima u iznosu od 1.191.824,12 eura. U odnosu na prethodnu godinu, navedeni prihodi manji su za 5.261.974,10 eura ili 52,8 %, a najvećim se dijelom (gotovo u cijelosti) smanjenje odnosi na smanjenje tekućih pomoći temeljem prijenosa EU sredstava, jer u 2023. nisu primljena sredstva koja je Fond primio u 2022. za financiranje projekta sanacije crne točke.

Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava odnose se na tehničku pomoć za rad Posredničkog tijela razine 2 (PT2) u iznosu od 1.935.466,44 eura, refundaciju sredstava iz Fonda solidarnosti EU za sanaciju šteta od posljedica potresa u iznosu od 1.314.695,76 eura, projekt sanacije odlagališta opasnog otpada Sovjak u iznosu od 265.904,84 eura i refundaciju sredstava za pružanje tehničke pomoći na Javnom pozivu energetska obnova i korištenje obnovljivih izvora na zgradama javnog sektora iz 2017. u iznosu od 3.120,20 eura. Pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima odnose se na dio financijskih sredstava od prodaje emisijskih jedinica stakleničkih plinova putem dražbi, za pokriće administrativnih troškova Fonda.

Naime, Fond je Odlukom Vlade RH o dražbovatelju za obavljanje poslova dražbe emisijskih jedinica i izboru dražbenog sustava određen za dražbovatelja koji u ime Republike Hrvatske obavlja poslove dražbe emisijskih jedinica stakleničkih plinova u okviru sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova Europske unije. U skladu s odredbama članka 100. Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja, financijska sredstva dobivena od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi uplaćuju se na račun dražbovatelja. Dio financijskih sredstava, u visini od 5,0 % prikupljenih sredstava, uplaćuje se u državni proračun Republike Hrvatske, između ostalog, za pokrivanje troškova administriranja sustava trgovanja emisijskim jedinicama. Na temelju Ugovora zaključenog između tadašnjeg Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, a od svibnja 2024. Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije i Fonda iz listopada 2021., dio financijskih sredstava ostvarenih prodajom emisijskih jedinica putem dražbi (od ukupnih 5,0 % uplaćenih u državni proračun) raspoređuju se Fondu u visini od 15,0 % za pokriće troškova dražbovatelja (za jačanje kapaciteta stručnih službi, troškove vođenja računa, bankarske transakcije, stručna usavršavanja, službena putovanja i sl.) te se evidentiraju u okviru pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima. Preostala financijska sredstva dobivena od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi (95,0 %) koja su uplaćena na račun Fonda evidentiraju se u okviru prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada te su namijenjena financiranju projekata kojima se provode mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.

Prihodi od imovine ostvareni u iznosu od 708.194,28 eura u cijelosti se odnose na prihode od financijske imovine, odnosno prihode od zateznih kamata, kamata na depozite po viđenju te na ostale prihode od financijske imovine.

Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada ostvareni u iznosu od 378.126.190,33 eura odnose se na upravne i administrativne pristojbe u iznosu od 206.732.218,32 eura te na prihode po posebnim propisima u iznosu od 171.393.972,01 euro. U odnosu na prethodnu godinu, veći su za 46.775.225,09 eura ili 14,1 %. Do povećanja je, između ostalog, došlo zbog dodatnih aktivnosti nadzora Carinske uprave i identifikacije novih obveznika plaćanja naknada, stupanja na snagu Uredbe o Zakonu o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena električne energije (Narodne novine 156/22) i Zakona o provedbi Uredbe Vijeća (EU)2022/1854 o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (Narodne novine 71/23). Navedenim propisima je propisana obveza uplate viška tržišnih prihoda koje ostvaruju energetske subjekti na temelju ugovora o prodaji električne energije na veleprodajnom tržištu te zbog porasta cijena emisijskih jedinica stakleničkih plinova kojima se trguje putem dražbe u sustavu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova Europske unije.

Upravne i administrativne pristojbe ostvarene u iznosu od 206.732.218,32 eura odnose se na prihode ostvarene od naknada na temelju Zakona o gospodarenju otpadom u iznosu od 179.464.855,97 eura, naknada na temelju Zakona o Fondu u iznosu od 26.874.045,00 eura, naknada na temelju Zakona o energetske učinkovitosti (Narodne novine 127/14, 116/18, 25/20 i 41/21) u iznosu od 351.302,87 eura, naknada na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja u iznosu od 41.782,21 euro te na prihode od naknada na temelju Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) u iznosu od 232,27 eura.

Naknade na temelju Zakona o gospodarenju otpadom su sljedeće naknade: naknada za gospodarenje otpadom ambalažom, za gospodarenje otpadnim uljima, za gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima, za gospodarenje EE otpadom, za gospodarenje otpadnim gumama i naknada za gospodarenje otpadnim vozilima.

Od navedenih naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, vrijednosno značajnije se odnose na naknadu za gospodarenje otpadnom ambalažom u iznosu od 114.981.953,15 eura te na naknadu za gospodarenje EE otpadom u iznosu od 29.614.927,54 eura. Naknade na temelju Zakona o Fondu su posebna naknada za okoliš na vozila na motorni pogon, naknada na emisije u okoliš – ugljikovog dioksida (emisija CO₂) i naknada na neopasni tehnološki otpad, od kojih je vrijednosno značajnija posebna naknada za okoliš na vozila na motorni pogon u iznosu od 25.718.661,62 eura.

Prihodi po posebnim propisima ostvareni u iznosu od 171.393.972,01 euro odnose se na prihode od prodaje emisijskih jedinica stakleničkih plinova putem dražbi u iznosu od 150.964.405,00 eura, ostvarene na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja, prihode od posebne naknade za okoliš zbog nestavljanja biogoriva na tržište i zbog nesmanjivanja emisija stakleničkih plinova na temelju Zakona o biogorivima za prijevoz (Narodne novine 65/09, 145/10, 26/11, 144/12, 14/14, 94/18 i 52/21) u iznosu od 11.084.513,13 eura te na prihode od viška tržišnih prihoda od energetske subjekata u iznosu od 9.345.053,88 eura ostvarenih na temelju Zakona o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2022/1854 o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije, odnosno na temelju Uredbe o Zakonu o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena električne energije.

Kazne, upravne mjere i ostali prihodi ostvareni u iznosu od 263.234,42 eura odnose se na ostale prihode, odnosno na povrate isplaćenih sredstava po projektima vezano za aktivnosti zaštite okoliša i energetske učinkovitosti te na refundacije od zaposlenih. U odnosu na prethodnu godinu značajno su veći zbog naplate potraživanja po sudskim presudama.

Primici od financijske imovine i zaduživanja ostvareni u iznosu od 40.644,07 eura odnose se na povrate zajmova danih prethodnih godina, i to općinskim proračunima u iznosu od 29.127,35 eura i trgovačkim društvima izvan javnog sektora u iznosu od 11.516,72 eura.

Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za 2023., ukupni rashodi ostvareni su u iznosu od 296.057.255,25 eura, što je 2.825.529,00 eura ili 0,9 % manje u odnosu na prethodnu godinu.

U tablici broj 2 daju se podaci o ostvarenim rashodima.

Tablica broj 2

Ostvareni rashodi

u eurima

Redni broj	Rashodi	Ostvareno za 2022.	Ostvareno za 2023.	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Rashodi za zaposlene	8.879.659,09	10.368.255,67	116,8
2.	Materijalni rashodi	137.473.448,73	135.197.109,01	98,3
3.	Financijski rashodi	28.489,28	38.352,07	134,6
4.	Subvencije	6.766.715,79	18.251.710,87	269,7
5.	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	102.927.106,82	58.814.441,47	57,1
6.	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	5.105,18	12.445,05	243,8
7.	Ostali rashodi	42.009.855,81	73.146.416,27	174,1
8.	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	792.403,55	228.524,84	28,8
Ukupni rashodi		298.882.784,25	296.057.255,25	99,1
Ukupni prihodi i primici (veza Tablica broj 1)		341.718.018,64	383.856.678,42	112,3
Višak prihoda i primitaka		42.835.234,39	87.799.423,17	205,0

Ukupni rashodi ostvareni su za provođenje četiri programa: Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada u iznosu od 131.897.434,14 eura, Programi i projekti energetske učinkovitosti u iznosu od 112.222.843,27 eura, Programi i projekti zaštite okoliša u iznosu od 38.316.466,66 eura te Administrativno upravljanje i opremanje u iznosu od 13.620.511,18 eura. Ukupni rashodi ostvareni su na razini prethodne godine, s odstupanjima unutar pojedinih skupina rashoda.

Rashodi za zaposlene ostvareni u iznosu od 10.368.255,67 eura veći su za 1.488.596,58 eura ili 16,8 % u odnosu na prethodnu godinu, najvećim dijelom zbog povećanja osnovice za obračun plaće. Odnose se na brutoplaće u iznosu od 8.219.944,58 eura, doprinose na plaće u iznosu od 1.362.861,43 eura i ostale rashode za zaposlene (regres za godišnji odmor i godišnja nagrada za božićne blagdane, jubilarne nagrade, darovi djeci, naknade za bolest, invalidnost i smrtni slučaj, otpremnine te ostale navedene rashode) u iznosu od 785.449,66 eura. Rashodi za zaposlene obračunani su prema Zakonu o radu (Narodne novine 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23 i 64/23 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i unutarnjim aktima Fonda. Pravilnikom o plaćama i naknadama iz studenoga 2011., njegovim izmjenama iz prosinca 2011. te travnja i kolovoza 2013., propisano je, između ostalog, da osnovicu za izračun plaće zaposlenika za svaku pojedinu godinu utvrđuje direktor Fonda, na prijedlog Radničkog vijeća, a osnovicu za izračun plaće direktora i zamjenika direktora utvrđuje Upravni odbor, u skladu s Financijskim planom, a na temelju ostvarene osnovice za izračun u prethodnoj godini. U 2023. donesene su dvije odluke kojima se utvrđuje osnovica za izračun plaće zaposlenika. Prema navedenom Pravilniku radna mjesta u Fondu razvrstavaju se u deset platnih razreda unutar kojih je određena vrijednost koeficijenta.

U skladu s odredbama navedenog Pravilnika direktor je donio Odluku o isplati godišnje naknade za uskrasne blagdane, Odluku o isplati regresa za korištenje godišnjeg odmora te Odluku o isplati godišnje naknade za božićne blagdane za 2023.

Fond nije uključen u Centralni obračun plaća (COP), već se obračun i isplata plaća i materijalnih prava obavlja kroz poslovni informacijski sustav SAP.

Materijalni rashodi ostvareni u iznosu od 135.197.109,01 euro, najvećim se dijelom odnose na ostale nespomenute rashode poslovanja u iznosu od 129.180.575,08 eura, rashode za usluge u iznosu od 5.351.687,24 eura, naknade troškova zaposlenima u iznosu od 505.275,94 eura te rashode za materijal i energiju u iznosu od 157.950,73 eura. U odnosu na prethodnu godinu materijalni rashodi manji su za 2.276.339,72 eura ili 1,7 %, u okviru kojih su vrijednosno značajnije smanjeni ostali nespomenuti rashodi poslovanja za 2.982.904,30 eura ili 2,3 %, koji se odnose na gospodarenje posebnim kategorijama otpada (povratne naknade, naknade skupljačima, prodavateljima, oporabiteljima, centrima za gospodarenje otpadom).

Vrijednosno najznačajniji rashodi Fonda odnose se na ostale nespomenute rashode poslovanja u iznosu od 129.180.575,08 eura, koji čine 43,6 % ukupno ostvarenih rashoda. Gotovo su u cijelosti, u iznosu od 129.019.636,38 eura, ostvareni u okviru programa i istoimene aktivnosti Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada, a odnose se na rashode za gospodarenje ambalažnim otpadom u iznosu od 90.547.486,25 eura, EE otpadom u iznosu od 24.321.567,52 eura, otpadnim motornim vozilima u iznosu od 5.410.351,14 eura, otpadnim gumama u iznosu od 4.599.023,58 eura, otpadnim baterijama i akumulatorima u iznosu od 2.174.056,62 eura, otpadnim uljima u iznosu od 1.945.121,62 eura, rashode za zbrinjavanje freona u iznosu od 14.079,28 eura te administrativne rashode u okviru gospodarenje posebnim kategorijama otpada u iznosu od 7.950,37 eura.

Rashodi za usluge ostvareni u iznosu od 5.351.687,24 eura veći su za 739.209,35 eura ili 16,0 % u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje se najvećim dijelom odnosi na povećanje rashoda za intelektualne i osobne usluge te rashoda za zakupnine i najamnine, koji su ujedno i vrijednosno najznačajniji rashodi za usluge. Rashodi za zakupnine i najamnine ostvareni su u iznosu od 1.793.383,12 eura, a rashodi za intelektualne i osobne usluge u iznosu od 1.558.172,12 eura.

Vrijednosno značajniji rashodi za zakupnine i najamnine odnose se na rashode za zakupnine i najamnine za građevinske objekte u iznosu od 913.878,02 eura i licence u iznosu od 758.556,90 eura (obnova licenci i održavanje sustava), ostvarene u okviru programa Administrativno upravljanje i opremanje. Na temelju tri zaključena ugovora (uz suglasnost Vlade RH) koja traju do studenoga 2024. Fond na lokaciji sjedišta u Zagrebu, Radnička cesta 80 (Zagrebtower) koristi 4 925,21 m² zakupljenog poslovnog prostora, 54 parkirna mjesta u garaži i jedno vanjsko parkirno mjesto. Fond je u 2024. zaključio novi ugovor koji zamjenjuje dosadašnja tri ugovora i traje do 30. rujna 2025.

Intelektualne i osobne usluge najvećim se dijelom, u iznosu od 1.277.019,77 eura, odnose na ostale intelektualne usluge (izrade studija, elaborata, nadzor sanacije odlagališta i drugo). Vrijednosno značajnije ostale intelektualne usluge ostvarene su u okviru kapitalnih projekata Sanacija odlagališta opasnog otpada Sovjak u iznosu od 228.625,14 eura, Zaštita, očuvanje i poboljšanje kakvoće zraka, tla, vode i mora u iznosu od 220.004,65 eura te Ostali projekti i programi zaštite okoliša u iznosu od 212.842,23 eura, koji se provode u okviru programa Programi i projekti zaštite okoliša te u okviru aktivnosti Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. – Tehnička pomoć u iznosu od 205.443,75 eura, koja se provodi u okviru programa Administrativno upravljanje i opremanje.

Financijski rashodi najvećim se dijelom, u iznosu od 28.854,28 eura, odnose na bankarske usluge i usluge platnog prometa.

Subvencije ostvarene u iznosu od 18.251.710,87 eura veće su za 11.484.995,08 eura ili 169,7 % u odnosu na prethodnu godinu. Najvećim dijelom su se povećale zbog provedbe Odluke o subvencioniranju dijela krajnje cijene opskrbe plinom za krajnje kupce kategorije kućanstvo te krajnje kupce koji nisu kućanstvo s godišnjom potrošnjom plina do 10GWh (Narodne novine 31/23), koju je u ožujku 2023. donijela Vlada RH, za čiju je provedbu zadužen Fond.

Vrijednosno značajnije subvencije ostvarene su u okviru kapitalnog projekta Program suzbijanja energetske siromaštva u iznosu od 7.037.995,01 euro, koji se provodi u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti. Navedene subvencije isplaćivane su opskrbljivačima plinom temeljem Zahtjeva za refundaciju subvencija za krajnje kupce koji nisu kućanstvo.

Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna ostvarene u iznosu od 58.814.441,47 eura u cijelosti se odnose na pomoći unutar općeg proračuna. U odnosu na prethodnu godinu manje su za 44.112.665,35 eura ili 42,9 %, najvećim dijelom zato što su tekuće pomoći Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja na temelju Zaključka Vlade RH u vezi s ublažavanjem porasta cijena plina i sprječavanja izloženosti građana energetske siromaštva isplaćene u 2023. manje nego što su bile isplaćene u 2022.

Pomoći unutar općeg proračuna odnose se na tekuće pomoći unutar općeg proračuna u iznosu od 36.684.375,90 eura i kapitalne pomoći u iznosu od 22.130.065,57 eura. Vrijednosno značajnije tekuće pomoći unutar općeg proračuna ostvarene su u okviru kapitalnog projekta Program suzbijanja energetske siromaštva u iznosu od 32.900.000,00 eura, koji se provodi u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti, a odnose se na navedene tekuće pomoći Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja za financiranje mjera suzbijanja energetske siromaštva. Vrijednosno značajnije kapitalne pomoći unutar općeg proračuna ostvarene su u okviru programa Programi i projekti zaštite okoliša, i to u okviru kapitalnih projekata Sanacija odlagališta otpada u iznosu od 7.355.897,84 eura i Poticanje odvojenog prikupljanja otpada i recikliranje u iznosu od 6.805.294,42 eura.

Ostali rashodi ostvareni u iznosu od 73.146.416,27 eura veći su za 31.136.560,46 eura ili 74,1 % u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje se gotovo u cijelosti odnosi na povećanje tekućih donacija isplaćenih zbog provedbe Odluke o subvencioniranju dijela krajnje cijene opskrbe plinom za krajnje kupce kategorije kućanstvo te krajnje kupce koji nisu kućanstvo s godišnjom potrošnjom plina do 10GWh, iz ožujka 2023. za koju je zadužen Fond. Ostali rashodi odnose se na tekuće donacije u iznosu od 31.995.868,43 eura, kapitalne donacije u iznosu od 30.252.468,28 eura te kapitalne pomoći u iznosu od 10.898.079,56 eura. Vrijednosno značajnije tekuće donacije ostvarene su u okviru kapitalnog projekta Program suzbijanja energetske siromaštva u iznosu od 31.387.222,27 eura, za refundacije opskrbljivačima plina isporučenog krajnjim kupcima kategorije kućanstva, dok su vrijednosno značajnije kapitalne donacije ostvarene u okviru kapitalnog projekta Program obnove obiteljskih kuća u iznosu od 20.047.200,73 eura, sve u okviru programa Programi i projekti energetske učinkovitosti. Vrijednosno značajnije kapitalne pomoći ostvarene su u okviru kapitalnog projekta Gospodarenje otpadom – izgradnja centara za gospodarenje otpadom u iznosu od 10.499.752,93 eura, koji se provodi u okviru programa Programi i projekti zaštite okoliša.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine ostvareni u iznosu od 228.524,84 eura manji su za 563.878,71 euro ili 71,2 % u odnosu na prethodnu godinu, zato što su u 2022. ostvareni rashodi u vezi s nabavom i ugradnjom fotonaponskih ćelija za elektrifikaciju kućanstava izvan dosega mreže Hrvatske elektroprivrede, kojih u 2023. nije bilo. Vrijednosno značajniji rashodi za nabavu nefinancijske imovine odnose se na ulaganja u računalne programe (integralni informatički sustav ERP i DMS) u iznosu od 143.174,50 eura te na računala i računalnu opremu u iznosu od 49.824,18 eura.

Višak prihoda i primitaka za 2023. ostvaren je u iznosu od 87.799.423,17 eura.

Iz prethodnog razdoblja prenesen je višak prihoda i primitaka u iznosu od 373.870.018,16 eura te preneseni višak prihoda i primitaka raspoloživ u sljedećem razdoblju iznosi 461.669.441,33 eura. Vrijednosno značajniji izvori viška prihoda su emisijske jedinice stakleničkih plinova u iznosu od 264.765.829,22 eura, naknade za posebne kategorije otpada u iznosu od 118.777.837,73 eura, naknade prema Zakonu o zaštiti okoliša, Zakonu o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja i Zakonu o Fondu u iznosu od 33.012.648,46 eura, naknade za nestavljanje biogoriva na tržište u iznosu od 21.034.541,42 eura te poticajna naknada za smanjenje komunalnog otpada u iznosu od 12.631.188,80 eura.

Odlukom Upravnog odbora, od prenesenog viška prihoda i primitaka raspoloživog u sljedećem razdoblju u iznosu od 461.669.441,33 eura, sredstva u iznosu od 412.089.949,95 eura planirana su za sljedeće programe: Programi i projekti energetske učinkovitosti u iznosu od 193.076.211,87 eura, Programi i projekti zaštite okoliša u iznosu od 123.954.367,81 euro, Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada u iznosu od 89.644.955,81 euro te za program Administrativno upravljanje i opremanje u iznosu od 5.414.414,46 eura. Preostala sredstva u iznosu od 49.579.491,38 eura nisu raspoređena.

b) Bilanca

Prema podacima iz Bilance na dan 31. prosinca 2023., ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora iskazana je u iznosu od 733.110.613,47 eura.

U tablici broj 3 daju se podaci o vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora početkom i koncem 2023.

Tablica broj 3

Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora
početkom i koncem 2023.

u eurima

Redni broj	Opis	1. siječnja	31. prosinca	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Nefinancijska imovina	2.568.389,64	1.835.206,63	71,5
1.1.	Građevinski objekti	119.337,17	115.241,78	96,6
1.2.	Postrojenja i oprema	988.498,80	684.189,03	69,2
1.3.	Prijevozna sredstva	55.524,38	36.503,99	65,7
1.4.	Nefinancijska imovina u pripremi	467.416,55	467.416,55	100,0
1.5.	Druga nefinancijska imovina	937.612,74	531.855,28	56,7
2.	Financijska imovina	547.006.323,20	731.275.406,84	133,7
2.1.	Novčana sredstva	506.020.167,22	687.999.220,55	136,0
2.2.	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i ostalo	7.518.660,07	8.622.528,30	114,7
2.3.	Potraživanja za dane zajmove	114.303,51	69.653,18	60,9
2.4.	Vrijednosni papiri, dionice i udjeli u glavnici	4.431.088,72	4.431.088,72	100,0
2.5.	Potraživanja za prihode poslovanja	28.669.830,80	29.827.587,88	104,0
2.6.	Rashodi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	252.272,88	325.328,21	129,0
	Ukupno imovina	549.574.712,84	733.110.613,47	133,4
3.	Obveze	132.407.066,14	226.474.334,66	171,0
3.1.	Obveze za rashode poslovanja	12.312.699,72	18.698.166,34	151,9
3.2.	Obveze za nabavu nefinancijske imovine	318.198,10	0,00	-
3.3.	Odgođeno plaćanje rashoda i prihod budućeg razdoblja	119.776.168,32	207.776.168,32	173,5
4.	Vlastiti izvori	417.167.646,70	506.636.278,81	121,4
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	549.574.712,84	733.110.613,47	133,4
	Izvanbilančni zapisi	505.397.775,98	581.113.276,99	115,0

Ukupna vrijednost imovine iskazane koncem 2023. u iznosu od 733.110.613,47 eura veća je u odnosu na vrijednost iskazanu početkom godine za 183.535.900,63 eura ili 33,4 %. Povećanje se gotovo u cijelosti odnosi na povećanje novčanih sredstava na računima u poslovnim bankama.

Nefinancijska imovina iskazana koncem godine u iznosu od 1.835.206,63 eura manja je za 733.183,01 euro ili 28,5 % u odnosu na prethodnu godinu, najvećim dijelom zbog obračuna ispravka vrijednosti nefinancijske imovine.

Građevinski objekti iskazani u iznosu od 115.241,78 eura odnose se na 36 parkirnih mjesta u garaži kompleksa „Ksaver“ te na montažne hale na lokaciji „Zagon“ kod Makarske.

Nefinancijska imovina u pripremi iskazana u iznosu od 467.416,55 eura odnosi se na dio informacijskog sustava za praćenje i provedbu projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada.

Druga nefinancijska imovina iskazana u iznosu od 531.855,28 eura, najvećim se dijelom, u iznosu od 435.952,10 eura, odnosi na ulaganja u računalne programe, između ostalog, na SAP i sustav za upravljanje digitalnim dokumentima (DMS sustav).

Novčana sredstva iskazana koncem 2023. u iznosu od 687.999.220,55 eura veća su za 181.979.053,33 eura ili 36,0 % u odnosu na vrijednost iskazanu početkom godine. Povećanje se najvećim dijelom odnosi na uplaćena, a neutrošena novčana sredstva od prodaje emisijskih jedinica stakleničkih plinova za potrebe Modernizacijskog fonda te od naknada koje u svom djelokrugu po izdanim rješenjima naplaćuje Fond. Novčana sredstva čini novac na računima triju poslovnih banaka u iznosu od 686.094.723,57 eura te novac na računima dviju poslovnih banaka u stečaju, za koja je Fond prijavio tražbine u stečajnim postupcima u ukupnom iznosu od 1.904.496,98 eura. Navedena novčana sredstva u poslovnim bankama u iznosu od 686.094.723,57 eura odnose se na sredstva raspoređena za provođenje programa i projekata Fonda u iznosu od 477.972.663,43 eura te na sredstva na računu Modernizacijskog fonda u iznosu od 208.122.060,14 eura. Modernizacijski fond je financijski instrument uspostavljan Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća EU od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar EU i o izmjeni Direktive EU 2018/410 na razini Europske unije, za razdoblje od 2021. do 2030. s ciljem postizanja klimatske neutralnosti. Financira se prihodima od aukcije emisijskih jedinica u okviru EU sustava trgovanja emisijama. Modernizacijski fond djeluje pod odgovornošću država članica koje su korisnice fonda u suradnji s Europskom investicijskom bankom (EIB), Odborom za ulaganja i Europskom komisijom. Prema odredbama članka 103. Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja, provedba Modernizacijskog fonda u Republici Hrvatskoj u nadležnosti je Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije i Fonda. Proces odobrenja sredstava Modernizacijskog fonda za predložena ulaganja država korisnica je da države korisnice dostavljaju predložena ulaganja EIB-u, Odboru za ulaganja i Europskoj komisiji. U Republici Hrvatskoj, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije podnosi prijedloge ulaganja za dodjelu sredstava Modernizacijskog fonda prema EIB-u. Republici Hrvatskoj su u ovom investicijskom ciklusu odobrena sredstva iz Modernizacijskog fonda za sljedeća prioritetna ulaganja: Projekt „Ulaganje u mjere energetske učinkovitosti i ulaganje u promicanje energije iz obnovljivih izvora trgovačkog društva Dilj d.o.o.“, „Program dodjele državnih potpora za ulaganje u mjere energetske učinkovitosti i visokoučinkovitu kogeneraciju u sektoru proizvodnje“, „Program dodjele državnih potpora za ulaganja u promicanje energije iz obnovljivih izvora energije“, Projekt „Pametno skladištenje energije na razini mreže trgovačkog društva IE-Energy d.o.o.“, Program ulaganja u fotonaponske elektrane za proizvodnju električne energije za davatelje javne usluge sakupljanja komunalnog otpada te Program ulaganja u fotonaponske elektrane za proizvodnju i skladištenje električne energije za javne isporučitelje vodnih usluga. Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije u suradnji s Fondom provodit će pozive za dodjelu sredstava u sklopu odobrenih programa ulaganja te zaključivati ugovore o dodjeli sredstava za odobrene projekte.

Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i ostalo, iskazani u iznosu od 8.622.528,30 eura, gotovo se u cijelosti odnose na potraživanja za predujmove vezane za financiranje programa i projekata u iznosu od 8.471.858,36 eura, koji se odnose na program sanacije crne točke te izgradnju centara za gospodarenje otpadom.

Potraživanja za dane zajmove iskazana u iznosu od 69.653,18 eura odnose se na zajmove dane prethodnih godina za projekte zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, i to zajmove tuzemnim trgovačkim društvima izvan javnog sektora u iznosu od 1.493.526,96 eura, zajmove tuzemnim obrtnicima u iznosu od 112.829,65 eura te na ispravak vrijednosti danih zajmova u iznosu od 1.536.703,43 eura.

Vrijednosni papiri, dionice i udjeli u glavnici iskazani u iznosu od 4.431.088,72 eura odnose se na udio u glavnici trgovačkog društva Batižele d.o.o. u iznosu od 3.431.242,95 eura, vrijednosne papire dvaju društava iz grupacije Fortenova Group, koji se odnose na inozemne obveznice u iznosu od 775.198,35 eura i depozitarne potvrde u iznosu od 193.799,59 eura te na dionice društva Magma d.d. u iznosu od 30.847,83 eura.

Potraživanja za prihode poslovanja iskazana u iznosu od 29.827.587,88 eura odnose se na potraživanja za upravne i administrativne pristojbe, pristojbe po posebnim propisima i naknade u iznosu od 33.532.667,21 euro, potraživanja za prihode od imovine u iznosu od 6.228.374,27 eura, potraživanja za kazne i upravne mjere te ostale prihode u iznosu od 1.526.258,83 eura, potraživanja za prihode od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga u iznosu od 733,00 eura i na ispravak vrijednosti potraživanja u iznosu od 11.460.445,43 eura.

Potraživanja za upravne i administrativne pristojbe, pristojbe po posebnim propisima i naknade iskazana u iznosu od 33.532.667,21 euro odnose se na obračunate naknade koje Fond naplaćuje u okviru svojeg djelokruga izdajući rješenja na temelju više zakona. Vrijednosno značajnija potraživanja za obračunate naknade odnose se na naknade na temelju Zakona o gospodarenju otpadom u iznosu od 27.432.705,43 eura (od kojih su vrijednosno značajnije poticajna naknada za smanjenje komunalnog otpada u iznosu od 7.939.202,47 eura, povratna naknada za ambalažu u iznosu od 5.385.880,63 eura, naknada za EE otpad u iznosu od 2.710.296,03 eura, naknada za otpadna vozila u iznosu od 1.687.339,30 eura, naknada za zbrinjavanje ambalažnog otpada u iznosu od 1.467.094,50 eura) i Zakona o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2022/1854 o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije u iznosu od 4.665.641,59 eura (potraživanja od energetskih subjekata za uplatu viška tržišnih prihoda).

Potraživanja za prihode od imovine iskazana u iznosu od 6.228.374,27 eura odnose se na potraživanja za obračunate zakonske zatezne kamate na dospelje rate danih zajmova i nepravovremeno plaćena ili nenaplaćena potraživanja za pristojbe po posebnim propisima i naknadama.

Potraživanja koja se po dospelosti iskazuju u financijskom izvještaju Bilanca, koja se u slučaju Fonda odnose na potraživanja za prihode poslovanja i potraživanja za dane zajmove, iskazana su koncem godine u brutoiznosu od 42.894.389,92 eura, što znači da navedeni iznos nije umanjen za obračunani ispravak vrijednosti. Od navedenih potraživanja, dospjela su u iznosu od 27.168.746,93 eura. U odnosu na stanje iskazano početkom godine, dospjela su potraživanja veća za 8.064.180,05 eura ili 42,2 %. Vrijednosno značajnija dospjela potraživanja odnose se na potraživanja za povratnu naknadu za ambalažu u iznosu od 7.813.168,90 eura, potraživanja od energetskih subjekata za uplatu viška tržišnih prihoda u iznosu od 4.665.641,59 eura, potraživanja za zatezne kamate u iznosu od 4.580.796,26 eura te na potraživanja za naknadu za zbrinjavanje ambalažnog otpada u iznosu od 2.848.709,83 eura. Za pojedina dospjela potraživanja u cijelosti je obavljen ispravak vrijednosti. Fond poduzima raspoložive mjere naplate, a na zakašnjela potraživanja obračunavaju se i naplaćuju zatezne kamate.

Od ukupnih potraživanja iskazanih koncem 2023. u iznosu od 42.894.389,92 eura, do lipnja 2024. naplaćena su potraživanja u iznosu od 6.458.259,71 euro.

Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda iskazani u iznosu od 325.328,21 euro odnose se na rashode budućih razdoblja nastale kao ugovorne obveze prema jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunskim korisnicima državnog proračuna. S navedenim korisnicima zaključeni su ugovori o sufinanciranju projekata iz područja zaštite okoliša, na temelju kojih Fond korisnicima isplaćuje tekuće i kapitalne pomoći. Pomoći dane koncem godine čije je plaćanje početkom sljedeće evidentiraju se na aktivnim vremenskim razgraničenjima uz pripadajuće obveze.

Ukupne obveze iskazane koncem godine u iznosu od 226.474.334,66 eura odnose se na obveze za rashode poslovanja u iznosu od 18.698.166,34 eura te na odgođeno plaćanje rashoda i prihoda budućih razdoblja u iznosu od 207.776.168,32 eura.

Vrijednosno značajnije obveze za rashode poslovanja odnose se na obveze za materijalne rashode u iznosu od 12.178.711,84 eura, ostale tekuće obveze u iznosu od 4.863.094,03 eura, obveze za zaposlene u iznosu od 877.692,57 eura te obveze za subvencije u iznosu od 761.035,64 eura. U okviru obveza za materijalne rashode, vrijednosno značajnije u iznosu od 11.816.081,81 euro odnose se na obveze vezane za rashode za gospodarenje s posebnim kategorijama otpada, od kojih se vrijednosno značajnije odnose na obveze za rashode u vezi s postupanjem s ambalažnim i EE otpadom te obveze za tekuće i kapitalne donacije građanima i kućanstvima za obnovu obiteljskih kuća i suzbijanja energetske siromaštva.

U okviru ostalih tekućih obveza, vrijednosno najznačajnije su obveze za više uplaćene ostale nespomenute prihode u iznosu od 4.451.449,32 eura, koje se odnose na novčana sredstva koja su, na temelju Uredbe o Zakonu o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena električne energije, energetski subjekti dužni uplatiti Fondu s osnova viška ostvarenih tržišnih prihoda. Po konačnom obračunu, koji Fondu dostavlja Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), a na temelju kojeg Fond evidentira i potraživanja od energetskih subjekta za uplatu viška tržišnih prihoda, zatvaraju se navedena potraživanja i obveze te se priznaju prihodi.

Ukupno povećanje obveza za rashode poslovanja u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 6.385.466,62 eura ili 51,9 % najvećim se dijelom odnosi na povećanje ostalih tekućih obveza, odnosno obveza za više uplaćene ostale nespomenute prihode, jer je Uredba o Zakonu o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena električne energije stupila na snagu u siječnju 2023.

Prema podacima iskazanim u financijskom izvještaju Bilanca, od ukupnih obveza koje se iskazuju po dospelosti u iznosu od 18.698.166,34 eura, dospjele su obveze u iznosu od 11.468,25 eura, koje su podmirene u siječnju 2024. Preostale obveze u iznosu od 18.686.698,09 eura su nedospjele.

Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja iskazani u iznosu od 207.776.168,32 eura odnose se na naplaćene prihode budućih razdoblja, odnosno novčana sredstva uplaćena na račun Fonda za potrebe Modernizacijskog fonda, na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja. Naplaćeni prihodi budućih razdoblja veći su za 88.000.000,00 eura ili 73,5 % u odnosu na prethodnu godinu, a povećanje se odnosi na uplatu sredstava za 2023.

Vlastiti izvori iskazani u iznosu od 506.636.278,81 euro sastoje se od vlastitih izvora i ispravka vlastitih izvora u iznosu od 14.807.806,89 eura, viška prihoda u iznosu od 461.669.441,33 eura te obračunatih prihoda poslovanja u iznosu od 30.159.030,59 eura. Višak prihoda u iznosu od 461.669.441,33 eura odnosi se na višak prihoda poslovanja u iznosu od 444.499.625,87 eura i višak primitaka od financijske imovine u iznosu od 17.169.815,46 eura.

Izvanbilančni zapisi iskazani koncem godine u iznosu od 581.113.276,99 eura odnose se na preuzete ugovorne obveze u iznosu od 462.124.600,77 eura (obveze koje Fond preuzima na temelju ugovora o (su)financiranju višegodišnjih programa i projekata), instrumente osiguranja plaćanja u iznosu od 97.038.623,37 eura, potraživanja po sudskim sporovima u iznosu od 14.638.373,15 eura, potencijalne obveze po osnovi sudskih sporova u tijeku u iznosu od 6.124.613,31 euro te na tuđu imovinu dobivenu na korištenje u iznosu od 1.187.066,39 eura (od čega poslovni prostor u iznosu od 900.865,35 eura i automobili u iznosu od 286.201,04 eura). U odnosu na vrijednost iskazanu početkom godine, izvanbilančni zapisi su veći za 75.715.501,01 euro ili 15,0 %. Povećanje je najvećim dijelom posljedica povećanja preuzetih novih ugovornih obveza.

Programi i projekti financirani u 2023.

Djelatnost Fonda usklađena je sa strateškim i planskim dokumentima i programima na nacionalnoj razini, a financiraju se programi, projekti i druge aktivnosti u području zaštite okoliša i zaštite prirode, zaštite zraka te ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i zelene tranzicije. Svoju djelatnost Fond provodi putem četiri programa: Programi i projekti zaštite okoliša, Programi i projekti energetske učinkovitosti, Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada te Administrativno upravljanje i opremanje. Tijekom 2023., u okviru navedenih programa provodilo se šest aktivnosti, 24 kapitalna te jedan tekući projekt. U nastavku su opisani revizijom obuhvaćeni programi i značajniji kapitalni projekti u okviru programa:

a) Programi i projekti zaštite okoliša

Cilj programa Programi i projekti zaštite okoliša je financiranjem projekata i mjera iz strateških i planskih dokumenata doprinijeti poboljšanju stanja okoliša te ispunjavanju nacionalnih i međunarodnih obveza Republike Hrvatske. Ostvarenje cilja postiže se na način da Fond putem godišnjih javnih poziva, javnih natječaja, javne nabave ili neposrednih zahtjeva, su/financira mjere iz područja zaštite okoliša, zaštite prirode, zaštite zraka i klimatskih aktivnosti, čija provedba doprinosi zaštiti i očuvanju okoliša i prirode u skladu s politikom održivog razvoja Republike Hrvatske te međunarodnim obvezama u postizanju ciljeva Pariškog sporazuma. Prema Izvješću o izvršenju financijskog plana Fonda za 2023., kao pokazatelj učinka određen je broj projekata koje je potrebno provesti u području zaštite okoliša, zaštite zraka i klimatskih aktivnosti te zaštite prirode koji se vode u Sektoru zaštite okoliša i u Sektoru za EU fondove te je za 2023. postignuta ciljana vrijednost.

Rashodi za programe i projekte zaštite okoliša ostvareni su u 2023. u iznosu od 38.316.466,66 eura.

Najvećim su dijelom financirani prihodima od prodaje emisijskih jedinica stakleničkih plinova ostvarenim na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja u iznosu od 19.914.300,27 eura, prihodima i naknadama na temelju Zakonu o Fondu i Zakona o zaštiti okoliša u iznosu od 9.487.450,77 eura te prihodima od poticajne naknade za smanjenje količine miješanog komunalnog otpada ostvarene na temelju Zakona o gospodarenju otpadom i Uredbom o gospodarenju komunalnim otpadom (Narodne novine 50/17, 84/19 i 14/20 – Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske) u iznosu od 7.927.363,22 eura. Rashodi su ostvareni u okviru kapitalnih projekata Sanacija odlagališta otpada, Gospodarenje otpadom – Izgradnja centara za gospodarenje otpadom, Zaštita, očuvanje i poboljšanje kakvoće zraka, tla, vode i mora, Zaštita i očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, Poticanje obrazovnih, istraživačkih i razvojnih aktivnosti u području zaštite okoliša, Ostali projekti i programi zaštite okoliša, Sanacija odlagališta komunalnog otpada sufinancirana iz EU, Sanacija odlagališta opasnog otpada Sovjak, Državna mreža, Poticanje odvojenog prikupljanja otpada i recikliranje, Sanacija posljedica potresa, Modernizacija državne mreže sufinancirana iz EU, Potpora prilagodbi klimatskim promjenama, Smanjenje emisija stakleničkih plinova u neenergetskim sektorima te Ostali projekti sufinancirani sredstvima EU fondova.

Vrijednosno najznačajniji rashodi ostvareni su u okviru kapitalnih projekata Gospodarenje otpadom – Izgradnja centara za gospodarenje otpadom u iznosu od 10.499.752,93 eura, Poticanje odvojenog prikupljanja otpada i recikliranje u iznosu od 9.516.811,19 eura te Sanacija odlagališta otpada u iznosu od 7.516.981,20 eura.

Projekti uspostave sustava gospodarenja otpadom provode se u skladu sa Strategijom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2028. (Narodne novine 84/23). Navedeni kapitalni projekti zaštite okoliša međusobno su povezani jer je za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom potrebna izgradnja Centara za gospodarenje otpadom (dalje u tekstu: CGO). U CGO-ima se obrađuje komunalni otpad, a poticanjem odvojenog prikupljanja otpada nastoji se smanjiti udio miješanog komunalnog otpada u komunalnom otpadu, dok se istodobno saniraju lokacije onečišćene otpadom, jer se otpad odlaže na postojeća odlagališta otpada do popunjenja ili početka rada predviđenih CGO-a.

- Kapitalni projekt Gospodarenje otpadom – Izgradnja centara za gospodarenje otpadom

Projekti uspostave sustava gospodarenja otpadom provode se u skladu sa Strategijom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj i važećim Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2028. Dio integriranog sustava gospodarenja komunalnim otpadom predstavljaju CGO-i. Od 2004. do konca 2023. za projekte izgradnje CGO-a zaključeni su ugovori za sufinanciranje izgradnje u iznosu od 76.861.512,43 eura, po kojima je isplaćeno 33.509.076,01 euro, od čega se na 2023. odnosi 10.499.752,93 eura. Odlukom o koordinaciji aktivnosti vezanih za izgradnju i opremanje centara za gospodarenjem otpadom iz svibnja 2019. godine, izgradnja i nabava opreme financirana je sredstvima Fonda i Europske unije s 90,0 %, dok jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave financiraju 10,0 %.

Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2028. godine, kao i planovima za prethodna razdoblja (2007. – 2015. i 2017. – 2022.) planirana je mjera izgradnje jedanaest CGO-a. Mjera izgradnje CGO-a će direktno doprinijeti dostizanju ciljeva za smanjenje odlaganja biorazgradivog komunalnog otpada i ukupnog komunalnog otpada.

Do konca 2023. izgrađena su i u funkciji tri CGO-a: CGO Marišćina, Kaštijun i Bikarac, a izgradnja još osam CGO-a (za koje su rokovi provedbe 2023., 2026. i 2028.) je u različitim fazama. Tako je za CGO Biljane Donje početak rada bio predviđen u 2023., međutim zbog kašnjenja radova rok je produžen do kraja 2024. Za četiri CGO-a, Babina gora, Lećevica, Lučkino razdolje i Piškornica, prethodno su zaključeni ugovori o sufinanciranju iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. te sufinanciranje Fonda. Tijekom provedbe projekata došlo je do kašnjenja u provedbi zbog poteškoća u provođenju postupaka javne nabave, stoga izgradnja navedena četiri CGO-a nije završena do konca razdoblja prihvatljivosti izdataka, odnosno do konca 2023., pa se planiraju sufinancirati iz Programa Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027. S obzirom na dugotrajan proces odobrenja projekata, ukazala se potreba za privremenim sufinanciranjem te je Vlada RH u travnju 2024. donijela Odluku o koordinaciji aktivnosti vezanih za izgradnju četiri CGO-a. Navedenom je Odlukom predloženo zadržavanje postojećih omjera financiranja pri čemu bi do zaključivanja ugovora za sufinanciranje EU sredstvima državnog proračuna zamijenila dosadašnja EU sredstva te se pristupilo zaključivanju ugovora s korisnicima. Nadalje, Fond u svom obrazloženju skreće pozornost da prema novim projektnim prijavama za četiri CGO-a ukupno prihvatljivi troškovi iznose oko 320,6 milijuna eura te bi, prema dosadašnjem okvirnom postotku od 70,0 %, potrebna EU sredstva iznosila oko 224,4 milijuna eura. Međutim, unutar novog Programa Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027. sredstva koja se mogu namijeniti za sufinanciranje CGO-a iznose 66 milijuna eura te bi bila dostatna za financiranje samo jednog CGO-a, u slučaju da se zadrže postojeći omjeri. Za CGO Orlovnjak i CGO Šagulje pripremljena je dokumentacija za prijavu za EU sufinanciranje te se očekuje poštivanje zadanih rokova (2028.), dok je CGO Zagreb u postupku prilagodbe dokumentacije novom konceptu koji je prihvatljiv za financiranje u budućem razdoblju.

– Kapitalni projekt Sanacija odlagališta otpada

Aktivnosti u okviru kapitalnog projekta Sanacija odlagališta otpada odnose se na sufinanciranje sanacije odlagališta neopasnog (komunalnog) otpada, što podrazumijeva izradu projektne dokumentacije, građevinske radove i prateće usluge. Postojeća odlagališta neopasnog otpada koja ispunjavaju ili će ispunjavati uvjete za rad (sanirana i usklađena s nacionalnom i europskom regulativom) nastaviti će s radom i prihvatom miješanog komunalnog otpada do puštanja u rad odgovarajućeg CGO-a. Provedba sufinanciranja projekta Sanacija odlagališta otpada započela je 2004. i nastaviti će se do zatvaranja i konačne sanacije svih odlagališta za prihvati miješanog komunalnog otpada na području Republike Hrvatske, odnosno do otvaranja odgovarajućih CGO-a. U okviru ovog kapitalnog projekta Fond također su/financira projekte uklanjanja otpada odbačenog u okoliš (tzv. divlja odlagališta) po javnim pozivima. Od 2004. do konca 2023. za projekte sanacije zaključeni su ugovori za sufinanciranje sanacije u iznosu od 290.233.181,80 eura, po kojima je isplaćeno 143.239.885,23 eura, od čega se na 2023. odnosi 7.516.981,20 eura.

– Kapitalni projekt Poticanje odvojenog prikupljanja otpada i recikliranje

Rashodi u okviru kapitalnog projekta Poticanje odvojenog prikupljanja otpada i recikliranje ostvareni su dodjelom sredstava putem javnih poziva za nabavu komunalne opreme ili uređaja čija će upotreba doprinijeti smanjenju količine biorazgradivog otpada koji se odlaže na odlagališta te povećanju stope odvojenog sakupljanja otpada, nabavu komunalnih vozila i plovila na alternativna goriva, izgradnju reciklažnih dvorišta te izobrazno-informativne aktivnosti u gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarstva. Putem poziva dodijeljena su sredstva jedinicama lokalne samouprave, trgovačkim društvima u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, trgovačkim društvima i drugim pravnim i fizičkim osobama – obrtnicima u ukupnom iznosu od 9.516.811,19 eura.

b) Programi i projekti energetske učinkovitosti

Cilj programa Programi i projekti energetske učinkovitosti je da Fond financiranjem programa i projekata energetske učinkovitosti izravno doprinosi ostvarenju nacionalnih ciljeva određenih Zakonom o energetskej učinkovitosti: okvirnom nacionalnom cilju povećanja energetske učinkovitosti do 2030., obveznom kumulativnom cilju ušteda energije u neposrednoj potrošnji energije za razdoblje od 2021. do 2030. i ciljevima dugoročne strategije obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. Prema Izvješću o izvršenju financijskog plana Fonda za 2023. ostvarenje cilja Programa i projekata energetske učinkovitosti postiže se provedbom javnih poziva i javnih natječaja za dodjelu sredstava Fonda. Kao pokazatelj učinka određena je novoočekivana godišnja ušteda energije, čije se ostvarenje očekuje kao rezultat provedbe mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti te je za 2023. postignuta ciljana vrijednost.

Rashodi za programe i projekte u području energetske učinkovitosti ostvareni su u 2023. u iznosu od 112.222.843,27 eura. Najvećim dijelom, u iznosu od 101.172.842,43 eura, financirani su iz prihoda od prodaje emisijskih jedinica stakleničkih plinova ostvarenih na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja. Rashodi su ostvareni u okviru kapitalnih projekata Provedba aktivnosti energetske učinkovitosti na lokalnoj i nacionalnoj razini RH, Potpora provedbi klimatsko-energetske politike, Poticanje edukativnih i informacijskih aktivnosti u području energetske učinkovitosti, Provedba programa energetske učinkovitosti u javnom sektoru i industriji, Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, Poticanje održive gradnje, Poticanje energetske učinkovitosti u prometu, Program obnove obiteljskih kuća, Program nabave kondenzacijskih bojlera, Program suzbijanja energetske siromaštva te Ostali projekti i programi energetske učinkovitosti.

Vrijednosno najznačajniji rashodi ostvareni su u okviru kapitalnih projekata Program suzbijanja energetske siromaštva u iznosu od 71.325.217,28 eura, Program obnove obiteljskih kuća u iznosu od 20.047.200,73 eura, Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u iznosu od 9.116.887,82 eura te Poticanje energetske učinkovitosti u prometu u iznosu od 7.790.479,07 eura.

– Kapitalni projekt Program suzbijanja energetske siromaštva

U okviru ovog projekta realizirane su obveze Fonda na temelju zaključaka Vlade RH iz 2022. i 2023. u svrhu ublažavanja porasta cijene plina i toplinske energije te sprječavanja izloženosti građana energetskej siromaštva, uplatom sredstava u korist tadašnjeg Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja u iznosu od 32.900.000,00 eura, koje su evidentirane u okviru tekućih pomoći unutar općeg proračuna. Također, provedene su aktivnosti na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske o subvencioniranju dijela krajnje cijene opskrbe plinom za krajnje kupce kategorije kućanstvo te krajnje kupce koji nisu kućanstvo s godišnjom potrošnjom plina do 10 GWh (NN 31/23) od 17. ožujka 2023. godine, za razdoblje od 1. travnja 2023. do 31. ožujka 2024. godine. Navedenom Odlukom Fond je zadužen da kroz ovu aktivnost nadoknadi sredstva opskrbljivačima plinom koji su za propisani iznos subvencije umanjili neto osnovicu na računima za isporučeni plin prema krajnjim kupcima kategorije kućanstvo te mikro, malim i srednjim poduzetnicima iz kategorije krajnjih kupaca koji nisu kućanstvo s godišnjom potrošnjom plina na pojedinačnim obračunskim mjernim mjestima do 10 GWh. Rashodi su evidentirani u okviru ostalih rashoda u iznosu od 31.387.222,27 eura (sufinanciranje za kategoriju kućanstva) te rashoda za subvencije u iznosu od 7.037.995,01 euro (sufinanciranje za kategoriju poduzetništvo).

Rashodi u okviru Programa suzbijanja energetske siromaštva financirani su iz izvora 51 – Emisije u skladu s planom korištenja financijskih sredstava dobivenih od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Republici Hrvatskoj 2021.– 2025.

U okviru ostalih vrijednosno značajnijih kapitalnih projekata rashodi su ostvareni na temelju javnih poziva objavljenih prethodnih godina, kojima se dodjeljuju sredstva za energetske obnovu obiteljskih kuća kao što su toplinska izolacija vanjske ovojnice, sunčani toplinski sustavi, kotlovi na sječku/pelete, dizalice topline, fotonaponski sustavi i slično, što se provodi u okviru kapitalnog projekta Program obnove obiteljskih kuća, sredstva za poticanje obnovljivih izvora energije u okviru projekta Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije te u okviru projekta Poticanje energetske učinkovitosti u prometu za sufinanciranje energetski učinkovitih vozila za građane i pravne osobe.

c) Gospodarenje s posebnim kategorijama otpada

U okviru ovog programa Fond upravlja gospodarenjem s posebnim kategorijama otpada za otpadnu ambalažu, otpadna ulja, otpadna vozila, otpadne gume, EE otpad te otpadne baterije i akumulatore.

Cilj programa u skladu je sa Zakonom o gospodarenju otpadom, a to je provedba aktivnosti poticanja prelaska na gospodarstvo koje je u većoj mjeri kružno i u kojem se što dulje zadržava vrijednost proizvoda, materijala i resursa, a stvaranje otpada se svodi na najmanju moguću mjeru. Pokazatelj ostvarenja cilja je, prema podacima Fonda, sakupljanje što većih količina posebnih kategorija otpada obuhvaćenih sustavom proširene odgovornosti proizvođača proizvoda. Sakupljene količine otpada predaju se na obradu ugovornim obrađivačima Fonda kako bi se ostvarili propisani ciljevi uporabe odnosno recikliranja. Prema Izvješću o izvršenju financijskog plana Fonda za 2023., u svrhu ispunjenja ciljeva ukupno je sakupljeno 288.388,2 tona posebnih kategorija otpada obuhvaćenih sustavom proširene odgovornosti proizvođača proizvoda, što iznosi 9,14 % više od ciljane vrijednosti, čime je ostvaren pokazatelj učinka.

Rashodi programa ostvareni su u 2023. u iznosu od 131.897.434,14 eura. Financirani su prihodima ostvarenim od naknada na temelju Zakona o gospodarenju otpadom, od čega su vrijednosno najznačajnije naknade iz sustava naknade gospodarenja otpadom. Vrijednosno najznačajniji rashodi ostvareni u iznosu od 129.019.636,38 eura odnose se na troškove gospodarenja otpadom u sustavu Fonda (od čega su vrijednosno značajniji rashodi za gospodarenje ambalažnim otpadom u iznosu od 90.547.486,25 eura, EE otpadom u iznosu od 24.321.567,52 eura te otpadnim motornim vozilima u iznosu od 5.410.351,14 eura). Fond navedene rashode ostvaruje na temelju ugovora ili sporazuma s obrađivačima i sakupljačima posebnih kategorija otpada u sustavu Fonda, na temelju kojih plaća troškove sakupljanja, obrade, privremenog skladištenja, razvrstavanja i prijevoza te ostale troškove povezane s gospodarenjem posebnim kategorijama otpada.

U okviru ovog programa Fond vodi i sustav povratne naknade koji je dio sustava gospodarenja otpadom ambalažom u Republici Hrvatskoj te predstavlja način gospodarenja jednokratnom ambalažom od PET-a, Al/Fe i stakla volumena jednakog i većeg od 0,20 l koja je namijenjena za pića, u kojem se plaća povratna naknada kao stimulativna mjera kojom se potiče posjednik otpada da otpadnu ambalažu od pića odvoja od ostalog otpada i predaje ju prodavatelju ili osobi koja upravlja reciklažnim dvorištem i za to primi iznos povratne naknade. Proizvođač proizvoda koji stavlja na tržište proizvod za koji je propisano plaćanje povratne naknade dužan je plaćati iznos povratne naknade Fondu. U 2023. naplaćeno je povratne naknade u iznosu od 75.883.763,60 eura.

Prodavatelj proizvoda/pića i osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna je preuzeti otpad od proizvoda za koji je propisano plaćanje povratne naknade, isplatiti iznos povratne naknade donosiocu toga otpada te predati taj otpad osobi koju je odredio Fond (sakupljaču i/ili obrađivaču). Fond na temelju zaključenih ugovora s prodavateljima proizvoda/pića i osobama koje upravljaju reciklažnim dvorištem nadoknađuje troškove isplaćene povratne naknade i ostale troškove radi obavljanja poslova u sustavu povratne naknade. Rashodi za povratnu naknadu (naknade kupcima) u 2023. su ostvareni u iznosu od 57.976.368,58 eura te su dio ukupnih rashoda za gospodarenje ambalažnim otpadom iskazanih u iznosu od 90.547.486,25 eura.

Ukupna sredstva koja Fond prikupi naplatom naknade gospodarenja otpadom za određenu vrstu proizvoda stavljenih na tržište Republike Hrvatske moraju biti dostatna za nadoknadu rashoda za troškove sakupljanja, prijevoza i obrade otpada, troškove informiranja posjednika otpada koji je obuhvaćen sustavom proširene odgovornosti, troškove prikupljanja podataka i izvješćivanja o proizvodima stavljenim na tržište te troškove informacijske infrastrukture odnosno vođenja Registra proizvođača s proširenom odgovornosti. Također, Fond uplaćuje u državni proračun sredstva u iznosu od 1,0 % godišnjih prihoda od naknade gospodarenja otpadom, poticajne naknade i naknade za odlaganje otpada za podmirenje administrativnih troškova sustava gospodarenja otpadom, obavljanja upravnih poslova, poslova funkcioniranja registara i informacijskog sustava gospodarenja otpadom i drugih stručnih poslova i aktivnosti vezanih za gospodarenje otpadom. Po navedenoj osnovi, u 2023. je u državni proračun uplaćen iznos od 801.721,43 eura.

Javna nabava

Planom nabave za 2023., koji je donesen koncem siječnja 2023., planirana je nabava roba, usluga i radova procijenjene vrijednosti u iznosu od 6.660.081,76 eura bez poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV). Tijekom 2023. donesene su tri izmjene i dopune Plana nabave.

Prema posljednjim izmjenama i dopunama Plana nabave iz studenoga 2023., procijenjena vrijednost nabave iznosila je 26.679.670,34 eura bez PDV-a. Od navedenog se na javnu nabavu odnosi 25.153.865,80 eura, a na jednostavnu nabavu 1.525.804,54 eura. Vrijednosno najznačajnije povećanje u iznosu od 19.597.000,00 eura odnosi se na procijenjenu vrijednost postupaka nabave za radove uklanjanja otpadne troske na lokaciji „Crno brdo“ Biljane Donje, za čiju je sanaciju zadužen Fond na temelju Zaključka Vlade RH iz kolovoza 2023. (u skladu s Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje od 2023. do 2028. godine).

U skladu s Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Fonda, poslove javne nabave obavlja Samostalna služba za nabavu.

Plan nabave i Registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma objavljeni su u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske (dalje u tekstu: EOJN) u skladu s odredbama članaka 4. i 7. Pravilnika o planu nabave, registru ugovora, prethodnom savjetovanju i analizi tržišta u javnoj nabavi (Narodne novine 101/17, 144/20 i 30/23).

Prema Statističkom izvješću o javnoj nabavi za 2023., ukupna nabava iznosila je 3.892.450,61 euro bez PDV-a.

Na temelju otvorenih postupka javne nabave zaključeno je 13 ugovora o nabavi roba i usluga u vrijednosti od 2.528.936,31 euro te dva okvirna sporazuma o javnoj nabavi roba i usluga u vrijednosti od 503.947,35 eura. Nabava robe i usluga procijenjene vrijednosti do 26.540,00 eura, odnosno radova do 66.360,00 eura (jednostavna nabava) iznosila je ukupno 859.566,95 eura, od čega se na usluge odnosi 708.261,30 euro, robe 150.284,84 eura (od čega se na jednostavne nabave koje su u vezi s financiranjem iz EU fondova odnosi 9.334,90 eura) te radove 1.020,81 euro.

Fond je u 2023. zaključio dva okvirna sporazuma na temelju kojih su zaključena dva ugovora za nabavu roba u iznosu od 92.030,00 eura bez PDV-a te jedan ugovor na temelju okvirnog sporazuma zaključenoga u 2022. za nabavu usluga u iznosu od 39.618,48 eura bez PDV-a.

Na temelju izuzeća od primjene Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine 120/16 i 114/22) u 2023. su putem narudžbenica ugovorene usluge pružanja radiotelevizijskog ili programskog emitiranja u iznosu od 504.019,73 eura, prema odredbi članka 30., stavka 1., točke 3. Zakona te je zaključen jedan ugovor za nabavu usluga pružanja pravnih savjeta i zastupanja pred sudovima u parničnim, izvanparničnim, ovršnim, radnim, kaznenim, upravnim i drugim postupcima u iznosu od 26.500,00 eura, prema odredbi članka 30., stavka 1., točaka 5. i 6. navedenog Zakona.

Vrijednost ostvarene nabave roba, usluga i radova u 2023. značajno se razlikuje od procijenjene vrijednosti nabave planirane Planom nabave za 2023. Do navedenog odstupanja došlo je najvećim dijelom zbog toga što je postupak nabave za Radove na uklanjanju otpadne troske „Crno brdo“ Biljane Donje procijenjene vrijednosti u iznosu od 19.597.000,00 eura pokrenut koncem prosinca 2023. Do vremena obavljanja revizije (rujan 2024.) ugovor nije zaključen jer je na Odluku o odabiru ponuditelja 6. kolovoza 2024. izjavljena žalba.

Postupcima revizije obuhvaćeno je 19 postupaka nabave roba, usluga i radova u vrijednosti od 3.605.916,88 eura, od čega se na javnu nabavu odnosi 15 postupaka u vrijednosti od 3.509.135,18 eura, a na jednostavnu nabavu četiri postupka u vrijednosti od 96.781,70 euro. Postupcima revizije obuhvaćena su četiri postupka za nabavu usluga na temelju izuzeća od primjene Zakona o javnoj nabavi u iznosu od 4.711.549,47 eura.

U pregledanim postupcima nabave nisu utvrđene nepravilnosti.

Fond je u svibnju 2019. donio Uputu o provedbi jednostavne nabave. U siječnju 2023. donesena je Uputa o izmjenama i dopunama Upute o provedbi jednostavne nabave. Navedenom Uputom uređuju se postupci nabave roba i usluga procijenjene vrijednosti nabave manje od 26.540,00 eura bez PDV-a i postupci nabave radova procijenjene vrijednosti nabave manje od 66.360,00 eura bez PDV-a. Za nabavu procijenjene vrijednosti jednake ili manje od 9.290,00 eura bez PDV-a, prema navedenoj Uputi, ustrojstvena jedinica koja pokreće nabavu neposredno provodi i organizira aktivnosti te prikuplja ponude, a zahtjev za nabavu s priložima upućuje se službenom elektroničkom poštom ustrojstvenoj jedinici za nabavu. U slučaju da uz Zahtjev za nabavu nije priložena ponuda/predračun obvezno je priložiti troškovnik/specifikaciju i ostale uvjete ako su potrebni, a ustrojstvena jedinica za nabavu Poziv na dostavu ponuda može objaviti na internetskim stranicama Fonda ili dostaviti najmanje jednom gospodarskom subjektu. Postupak nabave završava izdavanjem narudžbenice ili potpisivanjem ugovora/sporazuma s jednim gospodarskim subjektom, odnosno u slučaju Poziva na dostavu ponuda na temelju Odluke o prihvatanju ponude.

Za nabavu roba i usluga procijenjene vrijednosti veće od 9.290,00 eura, a manje od 26.540,00 eura bez PDV-a te radova procijenjene vrijednosti veće od 9.290,00 eura, a manje od 66.360,00 eura bez PDV-a, unutarnja ustrojstvena jedinica koja pokreće nabavu kompletiranu dokumentaciju i Zahtjev za nabavu s privicima upućuje službenom elektroničkom poštom ustrojstvenoj jedinici za nabavu. Poziv za dostavu ponuda i postupak nabave pripremaju i provode osobe iz ustrojstvene jedinice za nabavu i osobe navedene u Zahtjevu za nabavu. Poziv na dostavu ponuda u skladu sa zahtjevom za nabavu koji je odobrio direktor Fonda upućuje se elektroničkom poštom na adrese tri gospodarska subjekta, a u slučaju da u Zahtjevu za nabavu nisu navedene adrese gospodarskih subjekata, ustrojstvena jedinica za nabavu može objaviti Poziv na dostavu ponuda na internetskim stranicama Fonda. U određenim slučajevima propisanim navedenim Pravilnikom kao što je, između ostalog, žurnost, isključiva prava, specifičnost predmeta i uvjeta nabave Poziv na dostavu ponuda dostavlja se samo jednom gospodarskom subjektu. Postupak nabave završava izdavanjem narudžbenice ili potpisivanjem ugovora/sporazuma s jednim gospodarskim subjektom.

U 2023. nije bilo poništenih postupaka javne nabave odlukom čelnika. Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave donijela je Rješenje kojim se žalba na Odluku o odabiru ponuditelja za komunikacijske usluge odbacuje kao neosnovana.

III. REVIZIJA ZA 2023.

Postupci revizije provedeni su od 17. lipnja 2024. do 11. veljače 2025.

Ciljevi i područja revizije

U skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i odredbama Zakona o Državnom uredu za reviziju, određeni su ciljevi financijske revizije.

Ciljevi revizije bili su:

- provjeriti istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja
- provjeriti ostvarenje prihoda i primitaka te rashoda i izdataka u skladu s planiranim aktivnostima i namjenama
- provjeriti usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima koji imaju značajan utjecaj na financijsko poslovanje
- provjeriti provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije
- provjeriti druge aktivnosti u vezi s poslovanjem.

Područja revizije određena su na temelju procjene rizika pojave nepravilnosti zbog prijevare ili pogreške. Radi procjene rizika, provjerene su unutarnje kontrole značajne za pripremu, sastavljanje i objavu financijskih izvještaja.

Kriteriji za izražavanje mišljenja

Kriteriji za izražavanje mišljenja o financijskim izvještajima su:

1. Zakon o proračunu, članak 131. – 140.
2. Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (Narodne novine 37/22)
3. Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20).

Kriteriji za izražavanje mišljenja o usklađenosti poslovanja su:

1. Zakon o proračunu
2. Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (Narodne novine 145/22, 63/23 i 129/23)
3. Zakon o fiskalnoj odgovornosti
4. Zakon o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru
5. Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
6. Zakon o gospodarenju otpadom
7. Zakon o zaštiti okoliša
8. Zakon o energetske učinkovitosti
9. Zakon o zaštiti zraka
10. Zakon o biogorivima za prijevoz
11. Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja
12. Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2022/1854 o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije
13. Zakon o radu
14. Zakon o upravljanju državnom imovinom (Narodne novine 52/18)

15. Zakon o javnoj nabavi
16. Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 57/22 i 88/22 – ispravak)
17. Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine 111/93, 34/99, 121/99 – vjerodostojno tumačenje, 52/00 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11 – pročišćeni tekst, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23 i 130/23)
18. Pravilnik o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru
19. Pravilnik o gospodarenju posebnim kategorijama otpada u sustavu Fonda (Narodne novine 124/23)
20. Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži (Narodne novine 88/15, 78/16, 116/17, 14/20 i 144/20)
21. Pravilnik o načinu praćenja namjenskog korištenja sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i ugovoreni prava i obveza (Narodne novine 183/04 i 29/14)
22. Pravilnik o uvjetima i načinu dodjeljivanja sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te kriterijima i mjerilima za ocjenjivanje zahtjeva za dodjeljivanje sredstava Fonda (Narodne novine 18/09, 42/12, 73/13, 29/14, 155/14 i 132/21)
23. Pravilnik o plaćama i naknadama
24. Pravilnik o planu nabave, registru ugovora, prethodnom savjetovanju i analizi tržišta u javnoj nabavi
25. Statut Fonda
26. Uredba o gospodarenju komunalnim otpadom
27. Uputa o provedbi jednostavne nabave.

Metode i postupci revizije

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza, proučena je i analizirana pravna regulativa te dokumentacija i informacije o poslovanju Fonda. Ocijenjeno je funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola radi određivanja revizijskog pristupa. Podaci iskazani u financijskim izvještajima uspoređeni su s podacima iz prethodnog razdoblja (i/ili s podacima iz plana), u cilju utvrđivanja područja rizika. Također, pri utvrđivanju područja rizika, korištene su objave u elektroničkim medijima te na mrežnim stranicama. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Provjerena je dosljednost primjene zakona, drugih propisa i unutarnjih akata. Za izračun i analizu značajnih pokazatelja, omjera i trendova, primijenjeni su odgovarajući analitički postupci. Obavljena je detaljna provjera vrijednosno značajnih stavki na pojedinim računima, dok su brojnije, vrijednosno manje značajne stavke provjerene metodom uzorka. Također, korišteni su izvještaji u vezi s pojedinim aktivnostima Fonda. Provjerena je dokumentacija u vezi s područjima revizije: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje i izvršenje plana, računovodstveno poslovanje, prihodi i primici, rashodi, imovina, obveze i vlastiti izvori te javna nabava. Obavljeni su razgovori sa zaposlenicima i pribavljena obrazloženja odgovornih osoba u vezi s pojedinim poslovnim događajima. Provjerena je provedba naloga i preporuka iz prošle revizije koja je obavljena za 2019.

Nalaz za 2023.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje i izvršenje plana, računovodstveno poslovanje, prihodi i primici, rashodi, imovina, obveze i vlastiti izvori te javna nabava. Također, revizijom su obuhvaćeni vrijednosno značajniji programi i projekti.

Obavljenom revizijom za 2023. utvrđene su nepravilnosti i propusti koje se odnose na djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, računovodstveno poslovanje, rashode u dijelu rashoda za zaposlene te javnu nabavu.

1. Djelokrug i unutarnje ustrojstvo

- 1.1. Fond je osnovan na temelju Zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, donesenog u srpnju 2003. Navedenim Zakonom je, između ostalog, propisana djelatnost Fonda te sredstva za financiranje. Djelatnost obuhvaća poslove u vezi s financiranjem pripreme, provedbe i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unaprjeđivanja okoliša te u području energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. Navedena djelatnost, u skladu sa Zakonom o Fondu, također je opisana i u Statutu Fonda donesenom u prosincu 2003., zaključno sa zadnjim izmjenama i dopunama Statuta iz lipnja 2014.

Fondu su, osim Zakonom o Fondu, u nadležnost dani poslovi u vezi sa zaštitom okoliša i energetske učinkovitosti i na temelju drugih zakona, propisa, odluka i slično. Tako Fond, osim djelatnosti i poslova propisanih Zakonom o Fondu i Statutom, obavlja poslove iz područja gospodarenja otpadom, u okviru kojeg su i posebne kategorije otpada, a koje su mu u nadležnost dane na temelju zakona kojima je bio propisivan/uređivan sustav gospodarenja otpadom, uključujući i sadašnji Zakon o gospodarenju otpadom. Tako je odredbama članka 10. Zakona o gospodarenju otpadom propisano da gospodarenje otpadom i učinkovitost gospodarenja otpadom osiguravaju Vlada Republike Hrvatske i ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša propisivanjem mjera gospodarenja otpadom, dok je provedbeno tijelo na državnoj razini Fond.

Također, u ime Republike Hrvatske Fond obavlja poslove dražbe emisijskih jedinica stakleničkih plinova na temelju Odluke o dražbovatelju za obavljanje poslova dražbe emisijskih jedinica i izboru dražbenog sustava, iz srpnja 2014.

Nadalje, prema Zakonu o Fondu, sredstva za financiranje rada Fonda, kao i sredstva za financiranje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, osiguravaju se iz namjenskih prihoda Fonda, a to su naknade onečišćivača okoliša, naknade korisnika okoliša, naknade na opterećivanje okoliša otpadom te posebne naknade za okoliš na vozila na motorni pogon. Također, sredstva za financiranje se ostvaruju i iz proračuna jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave u skladu sa zajednički utvrđenim programima, iz prihoda na temelju međunarodne bilateralne i multilateralne suradnje na programima, projektima i sličnim aktivnostima u području zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, prihoda i primitaka od upravljanja slobodnim novčanim sredstvima Fonda, donacija, pomoći te iz drugih izvora u skladu sa Zakonom o Fondu.

Osim iz izvora utvrđenih Zakonom o Fondu, Statutom je propisano da se sredstva za financiranje rada i ostvarivanje djelatnosti Fonda ostvaruju i iz drugih zakona i podzakonskih propisa iz područja zaštite okoliša i područja energetske učinkovitosti. U skladu s navedenim, vrijednosno najznačajnija sredstva Fonda se ostvaruju iz naknada na temelju Zakona o gospodarenju otpadom, od kojih su prihodi u 2023. ostvareni u iznosu od 179.464.855,97 eura, što čini 46,7 % ukupnih prihoda i primitaka Fonda te prihodi od trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova ostvareni na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja u iznosu od 150.964.405,00 eura, što čini 39,3 % ukupnih prihoda i primitaka. Osim navedenoga, sredstva Modernizacijskog fonda u iznosu od 207.776.168,32 eura također su ostvarena od trgovanja emisijskim jedinicama na temelju Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja.

Iz navedenog je vidljivo da Fond, osim poslova iz djelokruga propisanog osnovnim Zakonom o Fondu iz 2003. i Statuta donesenog na temelju navedenog Zakona, obavlja i druge poslove na temelju drugih zakona i podzakonskih propisa iz područja zaštite okoliša i energetske učinkovitosti te na temelju kojih je u 2023. ostvario vrijednosno najznačajnije izvore financiranja rada. S obzirom na to da navedeni drugi poslovi i izvori financiranja nisu jasno vidljivi u temeljnim aktima koji propisuju djelatnost i izvore financiranja Fonda, potrebno je unutarnjim aktima obuhvatiti cjelokupno poslovanje Fonda koje bi uključivalo i druge poslove iz područja zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, kao i izvore financiranja.

Osim navedenog, Statut sadrži odredbe u kojima su novčane jedinice izražene u kunama, a stupanjem na snagu Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, od 1. siječnja 2023. euro je postao nova službena valuta i zakonsko sredstvo plaćanja. Iz svega navedenog proizlazi da bi Statut trebalo prilagoditi novonastalim promjenama.

Državni ured za reviziju preporučuje poduzeti aktivnosti u nadležnosti Fonda s ciljem donošenja novog Statuta, kojim bi bilo propisano sveobuhvatno poslovanje Fonda te jasnije opisani izvori financiranja, s novčanim jedinicama izraženim u novoj službenoj valuti.

– *Višegodišnji program rada*

Odredbom članka 23., stavka 4. Zakona o Fondu, propisano je da Fond donosi program rada i za višegodišnje razdoblje u skladu s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša i Nacionalnim planom djelovanja za okoliš, Strategijom energetskog razvitka i Programom provedbe Strategije energetskog razvitka, nacionalnim energetskim programima, drugim aktima i propisima u području zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, te međunarodnim ugovorima čija je stranka Republika Hrvatska, uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Obveza donošenja višegodišnjeg i godišnjeg programa rada Fonda također je propisana i odredbama članka 15. Statuta.

Izrada programa rada za višegodišnje razdoblje potrebna je i zbog toga što se veći dio projekata koje financira Fond realizira tijekom dužeg razdoblja.

Program rada Fonda za višegodišnje razdoblje nije donesen u 2023., kao ni prethodnih godina, što nije u skladu sa Zakonom o Fondu i Statutom.

Državni ured za reviziju nalaže donijeti program rada Fonda za višegodišnje razdoblje, u skladu s odredbama Zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i Statuta.

– Nadležnost drugih tijela u vezi s gospodarenjem otpadom

Sredstva za financiranje djelatnosti Fonda osiguravaju se, između ostalog, iz namjenskih prihoda, odnosno naknada koje se obračunavaju na temelju Zakona o gospodarenju otpadom, Zakona o Fondu, Zakona o zaštiti okoliša te Zakona o zaštiti zraka.

Na temelju Zakona o gospodarenju otpadom predviđene su, između ostalog, naknada za rad sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada, naknada za odlaganje otada, naknada za odlaganje komunalnog otpada te naknada za odlaganje građevnog otpada, dok je na temelju Zakona o Fondu, između ostalog, predviđena naknada korisnika okoliša. Navedene naknade se ne obračunavaju niti naplaćuju, jer provedbeni propisi kojima se, između ostalog, propisuje način izračuna/obračuna naknade, odnosno kojima se pobliže uređuju način i rokovi obračunavanja i plaćanja naknade te jedinična naknada, do vremena obavljanja revizije (studen 2024.) nisu doneseni, a trebali su biti doneseni u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona o gospodarenju otpadom, odnosno 90 dana od stupanja na snagu Zakona o Fondu. Zbog nedonošenja navedenih provedbenih propisa, Fond ne ostvaruje sredstva potrebna za obavljanje poslova koji su mu dani u nadležnost. Navedeni provedbeni propisi u nadležnosti su ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša te Vlade RH.

Državni ured za reviziju preporučuje poduzeti aktivnosti prema nadležnom ministarstvu u cilju donošenja provedbenih propisa na temelju Zakona o gospodarenju otpadom i Zakona o Fondu, koji još nisu doneseni, kako bi Fond za obavljanje poslova koji su mu dani u nadležnost imao osigurana potrebna financijska sredstva.

Nadalje, u vezi s obavljanjem poslova gospodarenja otpadom koje osigurava Fond, odredbama članka 97. Zakona o gospodarenju otpadom propisano je da je osoba koja namjerava s Fondom zaključiti ugovor za obavljanje poslova obrade otpada radi ispunjavanja nacionalnog cilja gospodarenja otpadom, dužna pribaviti ovlaštenje. Navedeno ovlaštenje izdaje ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša na temelju prethodno raspisanog javnog poziva za podnošenje zahtjeva za davanje ovlaštenja, kojeg također raspisuje ministarstvo. Ovlaštenje se daje na rok od pet godina. Fond je dužan zaključiti ugovor o poslovima obrade otpada s osobom koja je ishodila ovlaštenje. Također, Fond je dužan zaključiti ugovor o poslovima obrade otpada s osobom koja je ishodila ovlaštenje, a koja može osigurati sakupljanje odgovarajućeg otpada na čitavom teritoriju Republike Hrvatske i koja udovoljava zahtjevima određenim aktima Fonda. Iznimno od navedenog, Fond osigurava sakupljačku mrežu i obradu za vrste otpada za koje nije izdano ovlaštenje i za koje ne postoje dostatni kapaciteti za obradu na području Republike Hrvatske zaključivanjem ugovora po provedenim javnim pozivima. Ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša je od donošenja Zakona o gospodarenju otpadom u 2021. raspisalo i provelo dva javna poziva te izdalo dva ovlaštenja za poslove obrade električne i elektroničke opreme i jedno ovlaštenje za obradu otpadnih vozila. S pravnim osobama kojima su izdana navedena ovlaštenja Fond je zaključio ugovore.

Osim naprijed navedenih ugovora, Fond ima zaključene ugovore s obrađivačima i sakupljačima posebnih kategorija otpada, na temelju kojih plaća troškove sakupljanja, obrade, privremenog skladištenja, razvrstavanja i prijevoza te ostale troškove povezane s gospodarenjem posebnim kategorijama otpada. Navedeni ugovori s obrađivačima i sakupljačima zaključeni su na temelju Zakona o otpadu (Narodne novine 178/04, 153/05, 111/06, 60/08 i 87/09) (104 ugovora) i Zakona o održivom gospodarenju otpadom (Narodne novine 94/13, 73/17, 14/19 i 98/19) (14 ugovora) koji više nisu na snazi. Navedeni ugovori (ukupno 118 ugovora) su na snazi dok ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša ne dodijeli nova ovlaštenja na temelju Zakona o gospodarenju otpadom. Fond je navedene ugovore s obrađivačima i sakupljačima posebnih kategorija otpada zaključio u razdoblju od 2006. do 2021. te su naknadno kroz godine zaključivani i dodatci ugovorima.

Prema obrazloženju Fonda, Fond je u okviru svoje nadležnosti u nekoliko navrata tražio od ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša raspisivanje javnih poziva za izdavanje ovlaštenja za zaključivanje ugovora s Fondom, za obavljanje poslova obrade otpada radi ispunjavanja nacionalnih ciljeva gospodarenja otpadom i radi zaključivanja novih ugovora s obrađivačima i sakupljačima posebnih kategorija u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom.

Državni ured za reviziju preporučuje i nadalje poduzimati aktivnosti prema ministarstvu nadležnom za poslove zaštite okoliša u cilju provedbe javnih poziva za davanje ovlaštenja za poslove obavljanja obrade otpada, prema kojima će Fond zaključivati nove ugovore radi ispunjavanja nacionalnog cilja gospodarenja otpadom u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom.

- Sustav naplate prihoda od naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada

Odredbama članka 105. Zakona o gospodarenju otpadom, propisano je da je naknada gospodarenja otpadom mjera kojom se osiguravaju usluge gospodarenja otpadom radi postizanja propisanih ciljeva gospodarenja otpadom u sklopu sustava proširene odgovornosti proizvođača proizvoda. Obveznik plaćanja naknade gospodarenja otpadom je proizvođač proizvoda, kad stavi na tržište proizvod one vrste za koju je propisana obveza plaćanja naknade gospodarenja otpadom. Obveznik plaćanja naknade je proizvođač proizvoda, odnosno pravna ili fizička osoba koja razvija, proizvodi, prerađuje, obrađuje, prodaje, unosi ili uvozi odnosno stavlja na tržište proizvode, uređaje ili opremu. Prema odredbi članka 4., stavka 1., točke 67. navedenog Zakona, proizvođač proizvoda je pravna ili fizička osoba – obrtnik ili fizička osoba koja razvija, proizvodi, prerađuje, obrađuje, prodaje, unosi ili uvozi odnosno stavlja na tržište proizvode i/ili uređaje i/ili opremu.

Gospodarenje otpadom koji se smatra posebnom kategorijom otpada u sustavu Fonda propisano je Pravilnikom o gospodarenju posebnim kategorijama otpada u sustavu Fonda. Prema navedenom Pravilniku, naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada utvrđuje se na temelju prijave obveznika, odnosno ispunjavanjem izvješća/obrasca, prema propisima za pojedinu kategoriju otpada. Nakon zaprimanja izvješća, Fond na temelju podataka iz izvješća izdaje rješenja o iznosu naknade. Osim navedenog, Fond donosi rješenja i o povratu uplaćene naknade, u slučajevima kada obveznik dostavi nove, ispravljene podatke o količinama proizvoda za koje je prethodno platio naknadu, a naknadno je utvrdio da su ranije prijavljene količine proizvoda bile pogrešne.

U 2023. Fond je, radi pogrešno prijavljenih količina proizvoda, izvršio povrat prethodno naplaćene naknade za gospodarenje otpadom u iznosu od 1.423.232,97 eura.

S obzirom na to da se naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada utvrđuje na temelju podataka koje sami prijavljuju obveznici plaćanja naknade te da se u određenim slučajevima Fondu dostave podaci koji ne odgovaraju stvarnom stanju, Državni ured za reviziju je u prethodnoj reviziji preporučio da je radi kontrole prijavljenih količina posebnih kategorija otpada potrebno poduzeti aktivnosti na način da obveznik uz prijavu dostavlja i dodatnu dokumentaciju kojom se potvrđuju prijavljene količine otpada na temelju kojih Fond donosi rješenja za plaćanje naknade. U vezi s navedenom preporukom, Fond se očitovao kako obveznici plaćanja naknada dostavljaju podatke za obračun naknade na propisanim obrascima te ovjerom tih obrazaca jamče istinitost i vjerodostojnost dostavljenih podataka, dok dostava dodatne dokumentacije kojom se potvrđuju količine prijavljene na propisanim obrascima nije propisana. Također, navodi da, prema Zakonu o gospodarenju otpadom, nadzor nad obvezama proizvođača provodi Carinska uprava.

Nadalje, osim postojećih obveznika plaćanja naknade, zbog identifikacije novih obveznika plaćanja naknade gospodarenja otpadom, Fond preuzima podatke o potencijalnim obveznicima od Carinske uprave, Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu te jednog trgovačkog društva. Nakon analize dostavljenih podataka, Fond donosi zaključak kojim se potencijalnim obveznicima plaćanja naknada nalaže da za određeno razdoblje dostave Fondu podatke o količinama koje su stavili na tržište Republike Hrvatske, a koje su propustili u propisanom roku dostaviti Fondu. U slučaju da potencijalni obveznici na zaključak ne dostave očitovanje ili podatke za obračun naknada, Fond dostavlja Carinskoj upravi zamolbu za nadležno postupanje, odnosno inspekcijski nadzor. Prema Zakonu o gospodarenju otpadom, nadzor nad obvezama proizvođača, odnosno kontrolu dostavljenih količina na temelju kojih su utvrđene obveze, provodi Carinska uprava. Fond prijedloge za pokretanje provođenja nadzora dostavlja Carinskoj upravi na temelju obrađenih dostavljenih podataka po poslanim zaključcima, po utvrđenim potencijalnim nepravilnostima uočenim tijekom kontrole dostavljenih podataka te na temelju prijave dostavljenih Fondu.

Državni ured za reviziju je mišljenja kako je potrebno kontinuirano poduzimati aktivnosti u cilju unaprjeđenja sustava naplate prihoda od naknada za gospodarenje otpadom, što uključuje unaprjeđenje kontrole prijavljenih količina proizvoda na temelju kojih se obračunavaju naknade za gospodarenje otpadom, kao i unaprjeđenje sustava identifikacije obveznika plaćanja naknada za gospodarenje otpadom.

– Sustav kontrole rashoda za gospodarenje posebnim kategorijama otpada

Na temelju ugovora/sporazuma zaključenih između Fonda i obrađivača i sakupljača posebnih kategorija otpada, Fond plaća troškove sakupljanja, obrade, privremenog skladištenja, razvrstavanja i prijevoza te ostale troškove povezane s gospodarenjem posebnim kategorijama otpada te rashode za gospodarenje ambalažom i povratnu naknadu. Prema ugovorima/sporazumima određeno je, između ostalog, da Fond ima pravo provoditi kontrole dostavljenih količina otpada za koje je dužan obračunati i platiti naknadu gospodarenja otpadom te provoditi kontrole učinkovitosti sakupljanja, obrade, privremenog skladištenja, razvrstavanja i prijevoza posebnih kategorija otpada.

Za gospodarenje ambalažnim otpadom i isplatom povratne naknade krajnjem kupcu, u zaključenim ugovorima je, između ostalog, određeno da Fond može provoditi kontrole prodavatelja u vezi s preuzimanjem otpadne ambalaže od pića od posjednika, pakiranja jedinica otpadne ambalaže od pića u spremnike, predaje istih sakupljaču koji ima ugovor s Fondom, isplate i obračuna isplaćene povratne naknade posjedniku, te obavljanja drugih poslova s ambalažnim otpadom na prodajnim mjestima, u CGO-ima za ambalažu ili kod obrađivača koji trebaju biti u skladu s odredbama ugovora koju su zaključeni s Fondom, uputama Fonda te pravilnicima kojima je uređeno gospodarenje otpadom. Fond navedene kontrole može obavljati na temelju dokumentacije koju dobiva od sakupljača i obrađivača te prodavatelja i upravitelja reciklažnih dvorišta (za ambalažni otpad) i drugih dostupnih podataka, kao i neposrednom kontrolom u tim subjektima koji vrše zaposlenici Fonda (kontrolori).

U slučaju utvrđenih nepravilnosti, Fond umanjuje fakturirane iznose za plaćanje troškova gospodarenja otpadom i obavlja plaćanje u umanjenim iznosima. Umanjenje fakturiranih iznosa obavlja se na temelju izdavanja dokumenta koji se generira u informatičkom sustavu Fonda i u koji kontrolori Fonda koji obavljaju neposrednu kontrolu na terenu unose podatke o utvrđenim nepravilnostima (po subjektima, mjestima sakupljanja, prodaje, obrade, po vrsti materijala i po načinu preuzimanja otpada).

Prema obrazloženju Fonda, Fond je tijekom 2023. imao zaključen 181 ugovor s prodavateljima i reciklažnim dvorištima, 70 ugovora sa sakupljačima, 30 ugovora s obrađivačima te 21 ugovor s CGO-ima za ambalažu, na temelju kojih plaća troškove u vezi s gospodarenjem posebnim kategorijama otpada i ambalažnog otpada te povratne naknade. Revizijom je utvrđeno da Fond zbog utvrđenih nepravilnosti u velikom broju slučajeva provodi umanjenja fakturiranih iznosa. Navedene nepravilnosti zbog kojih se umanjuju računi utvrđuju zaposlenici Fonda, Sektora za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, u okviru kojeg je, između ostalog, ustrojena Služba za nadzor posebnih kategorija otpada s 33 kontrolora. Navedene kontrole su, osim Pravilnikom o gospodarenju posebnim kategorijama otpada u sustavu Fonda, propisane i ugovorima zaključenim s obrađivačima i sakupljačima posebnih kategorija otpada, prema kojima Fond kontrole može obavljati na temelju dokumentacije koju dobiva od sakupljača i obrađivača te prodavatelja i upravitelja reciklažnih dvorišta (za ambalažni otpad) i drugih dostupnih podataka, kao i neposrednom kontrolom u tim subjektima koji vrše zaposlenici Fonda (kontrolori). Nepravilnosti se uglavnom odnose na neispravnosti ručno preuzete otpadne ambalaže od posjednika utvrđene na brojatici u CGO-ima te neispravnosti utvrđene od strane kontrolora koji provode kontrolu isporuke otpadne ambalaže na prodajnim mjestima prodavatelja na uzorku. Primjeri nepravilnosti zbog kojih se provodi umanjenje računa odnose se na manjak ambalažnih jedinica, ambalažne jedinice bez oznake povratne naknade, ambalažne jedinice stranog porijekla i slično te neispravnosti u spremanju, zatvaranju i označavanju spremnika (bez odobrenja Fonda za isporuku spremnika bez sigurnosnih naljepnica, naljepnice s krivom šifrom prodajnog mjesta ili krive vrste materijala, duplo očitana potvrda spremnika ili bez potvrde). Navedene kontrole vrše se po svim zaprimljenim računima u vezi s rashodima za gospodarenje posebnim kategorijama otpada.

S obzirom na to da je u sustav gospodarenja otpadom koji vodi Fond uključen veliki broj subjekata, vrsta i količina otpada, Državni ured za reviziju je mišljenja da je potrebno kontinuirano provoditi i unaprjeđivati kontrole prijavljenih količina i kvalitete gospodarenja otpadom na temelju kojih se obračunavaju i plaćaju troškovi gospodarenja otpadom.

- 1.2. *Fond u cijelosti prihvaća nalaz Državnog ureda za reviziju iz točke 1. Djelokrug i unutarnje ustrojstvo.*

Prihvaća preporuku u vezi s poduzimanjem aktivnosti s ciljem donošenja novog Statuta.

U vezi s nalogom da se donese program rada za višegodišnje razdoblje, Fond u Očitovanju navodi da će poduzeti sve dodatne aktivnosti s ciljem donošenja Programa te da je Upravni odbor donio Program za višegodišnje razdoblje 2024. – 2027. na sjednici održanoj 30. prosinca 2023. U skladu s propisanom procedurom, Fond je navedeni Program dostavio nadležnom ministarstvu u svrhu ishoda suglasnosti nadležnih tijela.

U vezi s preporukom da se poduzmu aktivnosti prema nadležnom ministarstvu u cilju donošenja provedbenih propisa na temelju Zakona o gospodarenju otpadom i Zakona o Fondu, koji još nisu doneseni, kako bi Fond za obavljanje poslova koji su mu dani u nadležnost imao osigurana potrebna financijska sredstva, Fond navodi da će kontinuirano provoditi mjere i aktivnosti zajedno s nadležnim ministarstvom u cilju donošenja provedbenih propisa i s tim u vezi osiguranja namjenskih sredstava Fonda za projekte i programe iz područja zaštite okoliša. Također, u Očitovanju navodi da je nastavno na poduzete aktivnosti Fonda prema nadležnom ministarstvu, Vlada RH na sjednici održanoj 28. studenoga 2024. donijela Uredbu o jediničnoj naknadi za odlaganje otpada koja će se obračunavati i koristiti za financiranje gradnje i unaprjeđenje infrastrukture za gospodarenje otpadom i recikliranje otpada te na odgovarajuće obrazovne i informativne aktivnosti.

U vezi s preporukom da se i nadalje poduzimaju aktivnosti prema ministarstvu nadležnom za poslove zaštite okoliša u cilju provedbe javnih poziva za davanje ovlaštenja za poslove obavljanja obrade otpada, prema kojima će Fond zaključivati nove ugovore radi ispunjavanja nacionalnog cilja gospodarenja otpadom u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom, Fond se očituje da će i nadalje u okviru svoje nadležnosti poduzimati aktivnosti u svrhu raspisivanja javnih poziva za izdavanje ovlaštenja za zaključivanje ugovora s Fondom za obavljanje poslova obrade otpada radi ispunjavanja nacionalnih ciljeva gospodarenja otpadom i zaključivanja novih ugovora s obrađivačima i sakupljačima posebnih kategorija u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom.

U vezi s mišljenjem Državnog ureda za reviziju da je potrebno kontinuirano poduzimati aktivnosti u cilju unaprjeđenja sustava naplate prihoda od naknada za gospodarenje otpadom, što uključuje unaprjeđenje kontrole prijavljenih količina proizvoda na temelju kojih se obračunavaju naknade za gospodarenje otpadom, kao i unaprjeđenje sustava identifikacije obveznika plaćanja naknada za gospodarenje otpadom, Fond prihvaća mišljenje te navodi da postupa u skladu s istim te kontinuirano poduzima aktivnosti u cilju unaprjeđenja sustava naplate prihoda od naknada za gospodarenje otpadom.

Također, u Očitovanju navodi da je Fond u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom putem Financijske agencije ustrojio Registar proizvođača s proširenom odgovornosti (dalje u tekstu: Registar) koji je u primjeni od 1. siječnja 2025. i koji je baza podataka o proizvođačima proizvoda koji su dužni izvršavati obveze propisane citiranim Zakonom o proizvodima i količinama proizvoda stavljenim na tržište te o ispunjavanju obveze postizanja cilja gospodarenja otpadom. Uvođenjem Registra poduzete su značajne aktivnosti u cilju unaprjeđenja sustava radi ostvarivanja prihoda od naknada za gospodarenje otpadom i to na način optimizacije dostave podataka (proizvođač je dužan sam dostavljati podatke u Registar), roka za dostavu podataka (podaci se u Registar dostavljaju jednom mjesečno, do 20. u mjesecu za prethodni mjesec) i roka plaćanja naknada (rok plaćanja je do zadnjeg dana tekućeg mjeseca za prethodni mjesec). Unaprjeđenje sustava obuhvaća i dane mogućnosti koje prethode izdavanju rješenja, a odnose se na pregled unesenih količina u Registar koje su osnova za obračun naknada i donošenje rješenja od samog obveznika plaćanja naknada čime su pogreške svedene na minimalnu mjeru, a za eventualne ispravke kojih je posljedica povrat uplaćene naknade, obveznik je dužan dostaviti Fondu dokaznu dokumentaciju. Nadalje, Fond obrazlaže da se vezano za povrat prethodno naplaćene naknade gospodarenja zbog pogrešno prijavljenih količina od strane obveznika plaćanja naknada, u odnosu na ukupan prihod Fonda ostvaren od naknada gospodarenja u 2023. koji se navodi u nalazu Državnog ureda za reviziju, radi o materijalno neznačajnom iznosu. Dužnost je svakog proizvođača proizvoda izvršavati zakonske obveze, a svako neispunjenje tih obveza u utvrđenom roku i na propisani način smatra se prekršajem, kojeg u sklopu delegiranih nadležnosti može utvrditi isključivo Carinska uprava, u postupku nadzora nad primjenom citiranog Zakona i propisa donesenih na temelju istoga, u dijelu koji se odnosi na obveze u sustavu proširene odgovornosti proizvođača proizvoda, uključujući plaćanje povratne naknade i naknade gospodarenja otpadom, dostupnost informacija i označavanje proizvoda. Nadalje, iako Fond već ima zaključene ugovore i poslovnu suradnju s nadležnim tijelima, odnosno pravnim osobama koje raspolažu podacima od koristi za identifikaciju potencijalnih obveznika plaćanja naknada, Fond je već i u tijeku obavljanja revizije od strane Državnog ureda za reviziju, u svrhu unaprjeđenja sustava identifikacije obveznika plaćanja naknada, uspostavio suradnju s tijelima nadležnim za carinski i trošarinski sustav, za poslove statistike te davateljem poštanskih usluga s ciljem sklapanja sporazuma kojima bi se uredili međusobni odnosi radi identifikacije obveznika plaćanja naknade gospodarenja i učinkovite naplate naknada gospodarenja.

U vezi s mišljenjem Državnog ureda za reviziju da je, s obzirom na to da je u sustav gospodarenja otpadom koji vodi Fond uključen veliki broj subjekata, vrsta i količina otpada, potrebno kontinuirano provoditi i unaprjeđivati kontrole prijavljenih količina i kvalitete gospodarenja otpadom na temelju kojih se obračunavaju i plaćaju troškovi gospodarenja otpadom, Fond prihvaća mišljenje te navodi da će uz već poduzete aktivnosti, poduzeti i dodatne za unaprjeđenje kontrola kako u navedenom segmentu tako i u segmentu financijske kontrole vezane za gospodarenje posebnim kategorijama otpada. Također, u Očitovanju navodi da nastavno na Nalaz Državnog ureda za reviziju, Fond umanjuje fakturirane iznose za plaćanje troškova gospodarenja otpadom i obavlja plaćanje u umanjenim iznosima.

Umanjenje fakturiranih iznosa obavlja se na temelju izdavanja dokumenta koji se generira u informatičkom sustavu Fonda (terećenje Fonda) u sustavu povratne naknade na način da se podaci o neispravnostima utvrđenim na otpadnoj ambalaži unose u informacijski sustav Fonda od strane Centra za gospodarenje ambalažnim otpadom (CGAO) za PET i AL/FE otpadnu ambalažu i od strane kontrolora i obrađivača stakla za otpadnu ambalažu od stakla. Nadalje, Fond ističe kako se kontrole obavljaju u skladu s provedbenim propisima, uputama Fonda i ugovorima zaključenim s obrađivačima i sakupljačima posebnih kategorija otpada, s prodavateljima pića i upraviteljima reciklažnih dvorišta prema kojima Fond kontrole može obavljati na temelju dokumentacije koju dobiva od sakupljača i obrađivača te prodavatelja i upravitelja reciklažnih dvorišta (za ambalažni otpad) i drugih dostupnih podataka, kao i neposrednom kontrolom u tim subjektima koji vrše radnici Fonda (kontrolori). Također, Fond ukazuje kako se kod otpadne ambalaže u sustavu povratne naknade, nepravilnosti uglavnom odnose na neispravnosti ručno preuzete otpadne ambalaže od posjednika utvrđene na brojatici u CGAO-u i neispravnosti na uzorku za otpadno ambalažno staklo utvrđene od kontrolora na lokaciji obrađivača stakla.

2. Sustav unutarnjih kontrola

- 2.1. Pravilnikom o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru propisano je da se njegove odredbe odnose, između ostalog, na izvanproračunske korisnike državnog proračuna utvrđene u Registru izvanproračunskih korisnika.

Prema odredbama članka 4. navedenog Pravilnika o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru, okvir za razvoj sustava unutarnjih kontrola sadrži razradu pet međusobno povezanih komponenti unutarnjih kontrola koje se temelje na Međunarodnom okviru za unutarnju kontrolu: kontrolno okruženje, upravljanje rizicima, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacija te praćenje i procjena. Svaka od komponenti unutarnjih kontrola razrađuje se kroz načela, metode i postupke koji predstavljaju ključne zahtjeve unutarnjih kontrola. Za ispunjenje ključnih zahtjeva u okviru kontrolnog okruženja, za etiku i integritet, između ostalog, zaposlenici trebaju biti upoznati s Etičkim kodeksom i etičkim vrijednostima institucije te treba imenovati povjerenika za etiku koji postupka po prijavljenim situacijama neetičnog ponašanja. Etički kodeks treba objaviti na mrežnim stranicama institucije.

Fond je u listopadu 2007. donio Etički kodeks zaposlenika Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (dalje u tekstu: Etički kodeks Fonda), koji je objavljen na internoj mrežnoj stranici Fonda te je dostupan zaposlenicima, ali ne i široj javnosti. Povjerenik za etiku nije imenovan.

Odredbom članka 16. navedenog Etičkog kodeksa Fonda, propisano je da se poslovni subjekti, građani i zaposlenici Fonda mogu obratiti direktoru ili tajniku direktora pritužbom na ponašanje zaposlenika, za koje smatraju da je protivno odredbama Kodeksa ili drugih zakonskih ili podzakonskih akata.

Navedena odredba Etičkog kodeksa Fonda nije u skladu s odredbama Pravilnika o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru, koji za postupanje po prijavljenim situacijama neetičnog ponašanja izričito propisuje imenovanje povjerenika za etiku.

Državni ured za reviziju nalaže Etički kodeks zaposlenika Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost uskladiti s Pravilnikom o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru te imenovati povjerenika za etiku i utvrditi način postupanja po prijavljenim situacijama neetičnog ponašanja. Također, Državni ured za reviziju nalaže Etički kodeks zaposlenika Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost objaviti na mrežnim stranicama Fonda, u skladu s navedenim Pravilnikom.

- 2.2. *Fond prihvaća nalog Državnog ureda za reviziju te u Očitovanju navodi da će izraditi novi Etički kodeks radnika Fonda i da će se prilikom izrade voditi računa o danim smjernicama, zakonskim obvezama i objavi na mrežnim stranicama Fonda.*

3. Računovodstveno poslovanje

- 3.1. Fond je u obvezi voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje prema propisima o proračunskom računovodstvu. Ustrojene su propisane poslovne knjige i sastavljeni propisani financijski izvještaji.

U okviru financijske imovine koja se odnosi na depozite, jamčevne pologe i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i ostalo iskazane u iznosu od 8.622.528,30 eura, iskazana su ostala potraživanja u iznosu od 8.621.147,28 eura. U okviru ostalih potraživanja evidentirani su predujmovi u iznosu od 8.471.858,36 eura.

Navedeni predujmovi odnose se na sredstva koja Fond, u skladu sa Zakonom o Fondu i Statutom, dodjeljuje pravnim i fizičkim osobama za programe i projekte utvrđene godišnjim i višegodišnjim programom rada. Sredstva se korisnicima dodjeljuju na temelju zaključenih ugovora o sufinanciranju programa/projekata, za koje su prethodno provedeni javni natječaji, odnosno javni pozivi za neposredno sufinanciranje koje objavljuje Fond ili na temelju neposrednih zahtjeva, a isplaćuju se kao subvencije, pomoći i donacije. U pojedinim, uglavnom višegodišnjim ugovorima o sufinanciranju programa/projekata, navedeno je da Fond sredstva doznachava korisniku prema stvarnim i opravdanim troškovima koji će biti utvrđeni na temelju cjelovite, ovjerene dokumentacije za isplatu sredstava Fonda, u iznosima ugovorenog postotnog učešća i u skladu s dinamikom realizacije projekta. Sredstva su bespovratna, a u slučaju utvrđenog nenamjenskog korištenja po dostavi završnih izvješća, korisnik je dužan nenamjenski utrošena sredstva vratiti Fondu.

Isplatu navedenih sredstava sufinanciranja programa/projekata, u poslovnim knjigama Fond evidentira kao rashode (subvencije, pomoći i donacije) i pripadajuće obveze, ali istodobno u istom iznosu evidentira i potraživanja za predujmove te vlastite izvore. Naknadnim pravdanjem troškova korisnika, umanjuju se i u konačnici zatvaraju potraživanja za predujmove te se umanjuju i vlastiti izvori.

Evidentiranje dodjele bespovratnih sredstava na način da se istovremeno evidentiraju i potraživanja za predujmove i vlastiti izvori nije u skladu s odredbama članka 41. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu po čijim se odredbama obavljalo računovodstveno evidentiranje za 2023. i 2024. Navedenim odredbama je propisano da skupina računa 23 – Obveze za rashode poslovanja sadrži obveze koje se u trenutku nastanka priznaju kao rashod na računima razreda 3 – Rashodi poslovanja, a to su, između ostalog i obveze za subvencije, kapitalne pomoći te ostale tekuće obveze.

Također, odredbama članaka 160., 170. i 173. novog Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine 158/23), koji je na snazi od 30. prosinca 2023., a čije se odredbe primjenjuju u knjigovodstvenim evidencijama za 2025., između ostalog, propisano je da se navedeni rashodi evidentiraju uz pripadajuće obveze.

Iz navedenog proizlazi da se pri dodjeli bespovratnih sredstava evidentiraju samo rashodi i pripadajuće obveze, a ne evidentiraju se i potraživanja za predujmove i vlastiti izvori. Prema proračunskim propisima, predujmovi se daju (i evidentiraju) isključivo za isporuku dobara, radova i usluga.

Zbog navedenog načina evidentiranja dodjele bespovratnih sredstava, kod kojeg se osim rashoda i pripadajućih obveza evidentiraju i potraživanja za predujmove i vlastiti izvori, ukupna potraživanja i vlastiti izvori iskazani u financijskim izvještajima Fonda, veći su za 8.471.858,36 eura nego što su trebali biti.

Odredbom članka 3., stavka 1. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu, propisano je da je osnovna svrha financijskih izvještaja dati informacije o financijskom položaju i uspješnosti ispunjenja postavljenih ciljeva (poslovanja) proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

Nadalje, odredbama članka 109., stavka 2. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, koji je na snazi od 30. prosinca 2023., propisano je da se na računima skupine 99 evidentiraju izvanbilančni zapisi odnosno stavke koje nisu uključene u bilančne kategorije, a odnose se, između ostalog, na potraživanja po ugovorima o dodijeljenim bespovratnim sredstvima. Također, odredbama članka 15., stavka 2. navedenog Pravilnika, propisano je da za potrebe izvanbilančnih zapisa, obveznici proračunskog računovodstva vode pomoćne knjige organizirane kao posebne pomoćne knjige, a između ostalog i evidenciju obveza po ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava, a koje ne mora voditi obveznik ako izravnim raščlanjivanjem stavki glavne knjige osigurava potrebne podatke.

Državni ured za reviziju nalaže dodjelu bespovratnih sredstava na temelju ugovora o sufinanciranju programa/projekata u poslovnim knjigama evidentirati u skladu s Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Nadalje, u cilju davanja točnih i potpunih informacija o financijskom položaju Fonda, Državni ured za reviziju nalaže iz poslovnih knjiga isknjižiti potraživanja za predujmove vezane za navedene programe i projekte, kako bi se financijski izvještaji sastavljali na temelju točnih podataka iz poslovnih knjiga, u skladu s odredbama Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu. Također, Državni ured za reviziju preporučuje praćenje realizacije projekata i namjenskog korištenja sredstava voditi kao pomoćne analitičke evidencije.

Nadalje, vrijednosno najznačajniju financijsku imovinu iskazanu koncem godine u iznosu od 731.275.406,84 eura čine novčana sredstva u iznosu od 687.999.220,55 eura, koja se odnose na novac na računima u poslovnim bankama. Od navedenog iznosa, na računima triju poslovnih banaka odnosi se 686.094.723,57 eura, a na računima dviju banaka u stečaju odnosi se 1.904.496,98 eura. Fond je za sredstva na računima banaka u stečaju prijavio tražbine u stečajnim postupcima u godinama kada su stečajni postupci pokrenuti.

Tako je za novac na računu kod Credo banke d.d. u iznosu od 175.662,37 eura prijavio tražbinu u stečajnom postupku 2012., a za novac na računu kod Centar banke d.d. u iznosu od 1.728.834,61 euro prijavio tražbinu u stečajnom postupku 2013.

S obzirom na to da Fond ne raspolaže slobodno novčanim sredstvima na računima navedenih poslovnih banaka nad kojima se vode višegodišnji stečajni postupci te da je za njih prijavio potraživanja/tražbine u stečajnim postupcima, navedena potraživanja/tražbine nije realno iskazivati kao novčana sredstva, koja su najlikvidniji oblik imovine.

Odredbom članka 3., stavka 1. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu, propisano je da je osnovna svrha financijskih izvještaja dati informacije o financijskom položaju i uspješnosti ispunjenja postavljenih ciljeva (poslovanja) proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

Stoga bi u cilju realnog iskazivanja vrijednosti ukupne imovine Fonda, novčana sredstva na računima banaka u stečaju u ukupnom iznosu od 1.904.496,98 eura, za koja su prijavljena potraživanja/tražbine u stečajnim postupcima, trebalo evidentirati i iskazivati u okviru potraživanja (ostala nespomenuta potraživanja), na koja se obračunava ispravak vrijednosti. S obzirom na to da se radi o dugogodišnjim stečajnim postupcima, obračunavanjem ispravka vrijednosti potraživanja, imovina Fonda bila bi realnije iskazana.

U cilju realnog i istinitog iskazivanja vrijednosti imovine Fonda, Državni ured za reviziju preporučuje novčana sredstva na računima banaka u stečaju za koja su prijavljena potraživanja/tražbine u stečajnim postupcima, evidentirati i iskazivati u okviru potraživanja te za njih obračunavati ispravak vrijednosti.

Nadalje, u okviru financijske imovine iskazane su, između ostalog, dionice društva Magma d.d. u iznosu od 30.847,83 eura. Navedeni iznos odnosi se na iznos tražbine (s osnova naknada za gospodarenje s posebnim kategorijama otpada) koji je pripadao Fondu kao vjerovniku, utvrđen u postupku predstečajne nagodbe prema dužniku društvu Magma d.d. Prema Predstečajnoj nagodbi, vjerovnici dužnika će se namiriti unosom tražbina u temeljni kapital društva dužnika, odnosno stjecanjem dionica dužnika. Dužnik se obvezao svakom od vjerovnika ponuditi na upis onaj broj dionica društva koji je naveden u Predstečajnoj nagodbi, u zamjenu za unos utvrđenog iznosa njihovih tražbina. Dionice će biti izdane u nematerijaliziranom obliku, u obliku elektroničkog zapisa u računalnom sustavu Središnjeg klirinškog depozitarnog društva, dioničko društvo (dalje u tekstu: SKDD), nakon upisa povećanja temeljnog kapitala u sudski registar. Osim navedene pravomoćne Predstečajne nagodbe nad dužnikom Magma d.d. iz siječnja 2014., kojom se definira način namirenja vjerovnika, Fond nije priložio nikakav drugi dokument kojim dokazuje da je svoje pravo namirenja iz Predstečajne nagodbe i realizirao. Iz navedenog proizlazi da je Fond zatvorio svoja potraživanja prema dužniku i evidentirao vrijednost dionica na temelju dokumenta o Predstečajnoj nagodbi, umjesto na temelju dokumenta kojim se dokazuje da je upisao broj dionica naveden u Nagodbi te da su dionice u nematerijaliziranom obliku unesene u sustav SKDD.

Nadalje, prema podacima SKDD-a (društva koje posluje kao središnji depozitorij vrijednosnih papira odnosno registar nematerijaliziranih vrijednosnih papira gdje se u obliku elektroničkih zapisa vode podaci o izdavateljima, vrijednosnim papirima, računima vrijednosnih papira i imateljima vrijednosnih papira, kao i drugi podaci), Fond na svom računu ulagatelja, nema ubilježeni vrijednosni papir.

Odredbama članka 226., stavka 2. Zakona o trgovačkim društvima, propisano je da se u odnosu prema društvu priznaju prava i obveze iz dionice samo onome tko je upisan u registru dionica. Ako je društvo izdalo dionice kao vrijednosne papire u nematerijaliziranom obliku, mjerodavno je stanje na računu dioničara koji za dionice društva vodi zakonom za to ovlaštena pravna osoba (u ovom slučaju SKDD).

Osim toga, nad društvom Magma d.d. je u listopadu 2022. pokrenut stečajni postupak, a Fond u ovom revizijskom postupku nije dostavio dokumentaciju o prijavi svojih potraživanja/trazbina u stečajnom postupku dužnika Magma d.d.

S obzirom na to da Fond nije priložio dokument kojim dokazuje da je realizirao svoje pravo namirenja iz Predstečajne nagodbe od društva Magma d.d. stjecanjem dionica društva te da kasnije prilikom pokretanja stečajnog postupka tog društva nije prijavio potraživanja u stečajnom postupku dužnika, iz svega proizlazi da Fond neće namiriti svoja potraživanja u iznosu od 30.847,83 eura.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti aktivnosti vezano za potraživanja od društva u stečaju (Magma d.d.), u cilju realnog iskazivanja financijske imovine.

– Modificirano računovodstveno načelo nastanka događaja

Fond je u prosincu 2021. donio Proceduru zaprimanja računa, provjere, evidentiranja i pravovremenog plaćanja računa i e-računa (dalje u tekstu: Procedura). Navedenom Procedurom, između ostalog, utvrđeno je postupanje s računima koji se odnose na rashode za gospodarenje s posebnim kategorijama otpada. Tako je utvrđeno da se računi nastali na temelju ugovora iz djelokruga rada Sektora za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, zaprimljeni u Fond u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca, evidentiraju u poslovne knjige i čine rashode tekuće godine.

Prema obrazloženju Fonda, navedena odredba u Proceduri utvrđena je radi cjelovite i pravovaljane kontrole sadržajne i suštinske ispravnosti računa za gospodarenje s posebnim kategorijama otpada, za koju je potrebno određeno razdoblje. Tek nakon provedenih kontrola, računi se dostavljaju Odjelu za računovodstvo koji ih unosi u poslovne knjige. S obzirom na to da računi koji se (najvećim dijelom) odnose na prosinac tekuće godine, a u Fond pristižu početkom sljedeće godine, zbog kontrole sadržajne i suštinske ispravnosti računa, koja se prema Proceduri mora izvršiti najkasnije u roku od 20 dana od zaprimanja računa u Fond (kada je primjenjivo, a u pojedinim slučajevima traje i dulje), navedeni računi unose se u poslovne knjige s vremenskim odmakom, zbog čega terete sljedeće izvještajno razdoblje.

Iz navedenog proizlazi da će računi vezani za gospodarenje s posebnim kategorijama otpada koji se odnose na tekuću godinu, a zaprimljeni su u Fond nakon 31. prosinca, odnosno u sljedećoj godini (najvećim dijelom računi za prosinac), zbog dugotrajnih kontrola biti evidentirani u poslovne knjige u godini kada su i zaprimljeni te će teretiti izvještajno razdoblje godine kada su zaprimljeni, a ne ono na koje se odnose, jer su poslovne knjige prethodnog izvještajnog razdoblja već zaključene, a financijski izvještaji sastavljeni.

Postupanje u skladu s Procedurom nije u skladu s odredbama članka 20. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu po čijim se odredbama obavljalo računovodstveno evidentiranje za 2023. i 2024. te odredbama članka 4. novog Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, koji se primjenjuje u knjigovodstvenim evidencijama za 2025., prema kojima se prihodi i rashodi iskazuju uz primjenu modificiranog računovodstvenog načela nastanka događaja, što znači da se rashodi priznaju u trenutku nastanka poslovnog događaja i poslovne obveze u izvještajnom razdoblju na koji se odnose neovisno o plaćanju.

Postupajući na način utvrđen Procedurom, Fond je račune u vezi s gospodarenjem s posebnim kategorijama otpada u iznosu od 9.245.064,58 eura koji su zaprimljeni nakon 31. prosinca 2022. i odnose se na poslovne događaje u 2022., evidentirao u poslovnim knjigama i iskazao u financijskim izvještajima za 2023. Također je u poslovnim knjigama evidentirao, a u financijskim izvještajima za 2024. iskazao rashode u vezi s gospodarenjem s posebnim kategorijama otpada, a koji se odnose na 2023., u iznosu od 12.329.312.64 eura. Zbog navedenog načina evidentiranja, ukupni rashodi za 2023. iskazani su 3.084.248,06 eura manje nego su trebali biti.

Državni ured za reviziju nalaže uskladiti odredbe Procedure zaprimanja računa, provjere, evidentiranja i pravovremenog plaćanja računa i e-računa s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, u dijelu koji se odnosi na evidentiranje rashoda na temelju računa za gospodarenje s posebnim kategorijama otpada pristiglih početkom godine, a koji se odnose na konac prethodne godine. Nadalje, Državni ured za reviziju preporučuje poduzeti aktivnosti u cilju pravovremenog dostavljanja navedenih računa Odjelu računovodstva, kako bi se omogućilo evidentiranje u poslovnim knjigama u skladu s odredbama navedenog Pravilnika.

– Iskazivanje podataka u izvještajnim dokumentima

Prihodi od naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada ostvareni su u 2023. u iznosu od 171.054.961,91 euro. Rashodi u vezi s gospodarenjem s posebnim kategorijama otpada ostvareni su u iznosu od 129.019.636,38 eura.

Prema Zakonu o gospodarenju otpadom, obveznik plaćanja naknade gospodarenja otpadom je proizvođač proizvoda, kad stavi na tržište proizvod one vrste za koju je propisana obveza plaćanja naknade gospodarenja otpadom. Odredbama članka 15. Pravilnika o gospodarenju posebnim kategorijama otpada u sustavu Fonda, propisano je da u slučaju iznosa/izvoza, provoza ili povlačenja s tržišta s područja Republike Hrvatske proizvoda za koje je proizvođač prethodno platio naknadu gospodarenja Fondu, proizvođač ima pravo na povrat uplaćene naknade. Pravo na povrat proizvođač ostvaruje na temelju zahtjeva podnesenog Fondu u kojem dostavlja podatke o količinama te vjerodostojnu dokumentaciju o iznosu/izvozu, provožu ili povlačenju s tržišta s područja Republike Hrvatske.

Fond na temelju tog zahtjeva obračunava iznos povrata plaćene naknade, donosi rješenje o povratu ranije plaćene naknade za gospodarenje otpadom, isplaćuje proizvođaču utvrđeni iznos povrata naknade te navedene isplate evidentira u poslovnim knjigama u okviru rashoda tekuće godine. U 2023. Fond je, radi iznosa/izvoza, provoza ili povlačenja s tržišta s područja Republike Hrvatske izvršio povrat prethodno plaćene naknade za gospodarenje otpadom u iznosu od 7.245.303,46 eura.

Također, Fond je u 2023. na ime pogrešno prijavljenih količina proizvoda, izvršio povrat prethodno naplaćene naknade za gospodarenje otpadom u iznosu od 1.423.232,97 eura.

Iz navedenog proizlazi da su povrati naknada gospodarenja otpadom u 2023. iznosili 8.668.536,43 eura.

S obzirom na to da Fond povrate naknada gospodarenja otpadom po osnovi iznosa/izvoza, provoza ili povlačenja s tržišta s područja Republike Hrvatske ili po osnovi pogrešno prijavljenih količina proizvoda za koje je proizvođač prethodno platio naknadu, a koje su prilikom naplate bile iskazane kao prihodi, prilikom povrata iskazuje kao rashode tekućeg razdoblja, navedeni način iskazivanja prihoda i rashoda vezanih za posebne kategorije otpada ne daje realnu sliku ostvarenih prihoda i rashoda. Navedeni povrati su umanjenje prihoda, a ne stvarni rashodi gospodarenja s posebnim kategorijama otpada.

U cilju transparentnog i jasnog iskazivanja ostvarenih prihoda i rashoda Fonda, Državni ured za reviziju preporučuje na izvještajnoj razini (u Bilješkama uz financijske izvještaje i izvješćima o ostvarenju programa rada) skrenuti pozornost da su u okviru rashoda u vezi s gospodarenjem posebnim kategorijama otpada, iskazani povrati naknada gospodarenja otpadom, koji po svojoj naravi nisu rashodi gospodarenja otpadom, nego umanjenje prihoda.

– Izvanbilančni zapisi

Izvanbilančni zapisi koncem 2023. evidentirani su u iznosu od 581.113.276,99 eura, od čega se na instrumente osiguranja plaćanja odnosi 97.038.623,37 eura. Navedeni instrumenti najvećim se dijelom odnose na instrumente osiguranja plaćanja koje subjekti dostavljaju kod dodjele sredstava Fonda. Sektor za financije vodi objedinjenu pomoćnu evidenciju – Registar IOP-a (Baza IOP-a), u programu SAP, čiji se podaci automatski prenose u poslovne knjige, u izvanbilančne evidencije. Ustrojstvene jedinice ne vode posebne evidencije instrumenata osiguranja plaćanja, nego se oni evidentiraju u spisu predmeta.

Popisom imovine i obveza na 31. prosinca 2023. utvrđeni su nedostaci vezani za unos i točnost podataka u Registar (Bazu) IOP-a te iznos primljenih i evidentiranih instrumenata osiguranja plaćanja. Uvidom u Registar (Bazu) IOP-a utvrđeno je, između ostalog, da su evidentirane i zadužnice subjekata (partnera) koji su brisani iz sudskog registra. Također, kod pojedinih instrumenata osiguranja plaćanja uočen je nedostatak relevantnih podataka (nije unesen broj ugovora, naziv ustrojstvene jedinice, nedostaje naziv partnera, ročnost, iznos i slično).

Navedeno nije u skladu s odredbama članka 7., stavka 2. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu po čijim se odredbama obavljalo računovodstveno evidentiranje za 2023. i 2024., kojima je propisano da proračun i proračunski korisnici obvezno vode analitička knjigovodstva, između ostalog, financijske imovine i to primljenih i izdanih vrijednosnih papira i drugih financijskih instrumenata (po vrstama, subjektima, pojedinačnim vrijednostima, dospelosti, stanjima). Odredbama članka 14., stavka 3., točke 6. novog Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, koji se primjenjuje u knjigovodstvenim evidencijama za 2025., na isti je način propisano da su obvezne analitičke knjigovodstvene evidencije, između ostalog, evidencije financijske imovine i obveza i to primljenih i izdanih vrijednosnih papira i drugih financijskih instrumenata (po vrstama, subjektima, pojedinačnim vrijednostima, dospelosti, stanjima).

S obzirom na to da Fond zaprima veliki broj instrumenata osiguranja plaćanja koji se unose u Registar (Bazu) IOP-a, iz kojeg se podaci prenose u poslovne knjige Fonda, važno je da su podaci u Registru (Bazi) IOP-a istiniti, točni i ažurirani, kako bi podaci evidentirani u poslovnim knjigama i iskazani u financijskim izvještajima bili istiniti i točni.

U cilju boljeg upravljanja instrumentima osiguranja plaćanja, Državni ured za reviziju preporučuje ustrojiti pomoćne evidencije instrumenata osiguranja plaćanja i na razini pojedinih ustrojstvenih jedinica, čiji bi se objedinjeni i ažurirani podaci nalazili u Registru (Bazi) IOP-a.

Nadalje, Državni ured za reviziju nalaže u Registar (Bazu) IOP-a unositi točne i potpune podatke u skladu s Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, a instrumente osiguranja plaćanja kojima je prestala osnova valjanosti, brisati iz Registra (Baze) te isknjižiti iz poslovnih knjiga, kako bi podaci iskazani u financijskim izvještajima bili istiniti i točni.

3.2. *Fond u cijelosti prihvaća nalaz Državnog ureda za reviziju iz točke 3. Računovodstveno poslovanje.*

U vezi s nalogima da se dodjeljivanje bespovratnih sredstava na temelju ugovora o su/financiranju programa/projekata u poslovnim knjigama evidentira u skladu s Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, da se u cilju davanja točnih i potpunih informacija o financijskom položaju Fonda iz poslovnih knjiga isknjiže potraživanja za predujmove vezane za navedene programe i projekte kako bi se financijski izvještaji sastavljali na temelju točnih podataka iz poslovnih knjiga u skladu s odredbama Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu te preporukom da se praćenje realizacije projekata i namjenskog korištenja sredstava vodi kao pomoćna analitička evidencija, Fond navodi da će poduzeti aktivnosti vezano za postupanja prilikom isplate i praćenja predujmova u skladu s podzakonskim aktima. Također, obrazlaže da nastavno na nalaz Državnog ureda za reviziju da se pri dodjeli bespovratnih sredstava evidentiraju samo rashodi i pripadajuće obveze, a da se ne evidentiraju i potraživanja za predujmove i vlastiti izvori te da se prema proračunskim propisima, predujmovi daju (i evidentiraju) isključivo za isporuku dobara, radova i usluga, Fond, između ostalog, navodi da predujmove za isporuke dobara, radova i usluga evidentira za kapitalne višegodišnje projekte, ukoliko je predujam ugovoren te prilikom isplate predujma evidentira rashod, ali istovremeno i potraživanja za predujmove koji su u bilančnoj evidenciji radi potrebe usklađivanja s dobavljačima te potencijalne potrebe pravnih radnji ukoliko bi se nad trgovačkim društvom provodio neki od pravnih postupaka koji zahtijeva prijavu tražbine.

Fond nadalje obrazlaže da vodi pomoćne analitičke evidencije u kojima se evidentiraju svi podaci relevantni za financijsko praćenje programa i projekata.

U vezi s preporukom da se u cilju realnog i istinitog iskazivanja vrijednosti imovine Fonda, novčana sredstva na računima banaka u stečaju za koja su prijavljena potraživanja/trazbine u stečajnim postupcima, evidentiraju i iskazuju u okviru potraživanja te da se za njih obračunava ispravak vrijednosti, Fond u Očitovanju navodi da iako nije razvidno na koji način bi se isto moglo provesti uzimajući u obzir odredbe Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, Fond prihvaća preporuku Državnog ureda za reviziju.

U vezi s nalogom da se poduzmu aktivnosti vezano za potraživanja od društva u stečaju (Magma d.d.), u cilju realnog iskazivanja financijske imovine, Fond navodi da prema službenim podacima koje je zatražio od Središnjeg klirinškog depozitnog društva d.d. u prosincu 2022., Fond nema upisanih dionica niti ih posjeduje. Stoga prihvaća nalog Državnog ureda za reviziju te navodi da će poduzeti potrebne aktivnosti u skladu sa zakonskim mogućnostima.

Fond prihvaća nalog da se usklade odredbe Procedure zaprimanja računa, provjere, evidentiranja i pravovremenog plaćanja računa i e-računa s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu u dijelu koji se odnosi na evidentiranje rashoda na temelju računa za gospodarenje s posebnim kategorijama otpada pristiglih početkom godine, a koji se odnose na konac prethodne godine te preporuku da se poduzmu aktivnosti u cilju pravovremenog dostavljanja navedenih računa Odjelu računovodstva kako bi se omogućilo evidentiranje u poslovnim knjigama u skladu s odredbama navedenog Pravilnika te navodi da će izmijeniti navedenu Proceduru i definirati rok do kojeg se zaprimaju računi u Odjel za računovodstvo koji terete određenu proračunsku godinu te da će poduzeti aktivnosti u cilju pravovremenog dostavljanja računa radi evidentiranja u poslovnim knjigama u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. U Očitovanju također obrazlaže da nastavno na navode Državnog ureda za reviziju kako je Fond račune za gospodarenje posebnim kategorijama otpada zaprimljene nakon 31. prosinca 2022., a odnose se na poslovne događaje u 2022. evidentirao u poslovnim knjigama i iskazao u financijskim izvještajima za 2023. u iznosu od 9.245.064,58 eura te u financijskim izvještajima za 2024. iskazao rashode u vezi s gospodarenjem s posebnim kategorijama otpada, a koji se odnose na 2023. u iznosu od 12.329.312.64 eura zbog čega su rashodi za 2023. iskazani 3.084.248,06 eura manje nego su trebali biti, dodatno obrazlaže da su računi iz prosinca 2022. evidentirani u 2023. u ukupnom iznosu od 8.504.437,15 eura, a računi iz prosinca 2023. evidentirani u 2024. u iznosu od 7.464.633,90 eura te se razlika koja se navodi u nalazu ne odnosi samo na račune za prosinac već i na ostala razdoblja unutar godine. Nadalje, obrazlaže da imajući u vidu kako ugovorni partneri koji Fondu dostavljaju račune imaju dulji rok za izradu Financijskih izvještaja od izvanproračunskih korisnika te uzimajući u obzir propisane rokove za dostavu računa i izvješća koje Fondu dostavljaju ugovorni partneri, vodeći pritom računa o potrebi cjelovite i pravovaljane kontrole sadržajne i suštinske ispravnosti računa, nije realno očekivati da sukladno procedurama dostavljena dokumentacija i računi za prosinac mogu biti pregledani, usklađeni, obrađeni i ispravljeni u rokovima koji bi bili dovoljni da se isti evidentiraju u proračunskoj godini na koju se odnose.

Naime, ugovorni partneri Fonda uz odgovarajuće račune dužni su dostaviti Fondu i izvještaje, odnosno propisane obrasce o preuzetim, sakupljenim ili obrađenim količinama otpada, a dionici ih međusobno i ovjeravaju (prodavatelji ne mogu dostaviti obrasce dok im ne ovjere količine sakupljači i/ili Centar, sakupljači ne mogu dostaviti obrasce dok im količine ne ovjere obrađivači). Slijedom navedenog, a vodeći računa da se radi o kontinuiranim rashodima (mjesečno) Procedura zaprimanja računa, provjere, evidentiranja i pravovremenog plaćanja računa i e-računa propisuje postupanje s računima za gospodarenje posebnim kategorijama otpada na način da u Financijskim izvještajima bude iskazano što realnije stanje.

Fond prihvata preporuku Državnog ureda za reviziju da se u cilju transparentnog i jasnog iskazivanja ostvarenih prihoda i rashoda na izvještajnoj razini (u Bilješkama uz financijske izvještaje i izvješćima o ostvarenju programa rada) skrene pozornost da su u okviru rashoda u vezi s gospodarenjem posebnim kategorijama otpada iskazani povrati naknada gospodarenja otpadom, koji po svojoj naravi nisu rashodi gospodarenja otpadom, nego umanjeње prihoda. U Očitovanju Fond navodi da će u Bilješkama uz financijske izvještaje i izvješćima o ostvarenju programa rada navoditi da su u okviru rashoda u vezi s gospodarenjem posebnim kategorijama otpada iskazani i povrati naknada gospodarenja otpadom.

U vezi s preporukom da se u cilju boljeg upravljanja instrumentima osiguranja plaćanja ustroje pomoćne evidencije instrumenata osiguranja plaćanja i na razini pojedinih ustrojstvenih jedinica, čiji bi se objedinjeni i ažurirani podaci nalazili u Registru (Bazi) IOP-a te nalogom da se u Registar (Bazu) IOP-a unose točni i potpuni podaci u skladu s Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, a instrumenti osiguranja plaćanja kojima je prestala osnova valjanosti da se brišu iz Registra (Baze) te isknjiže iz poslovnih knjiga kako bi podaci iskazani u financijskim izvještajima bili istiniti i točni, Fond se očituje da prihvata preporuku i nalog te da će poduzimati daljnje aktivnosti radi ustrojavanja pomoćnih evidencija na razini ustrojstvenih jedinica i nastaviti poduzimati sve aktivnosti evidentiranja u skladu s Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Također, navodi da je slijedom provedene interne revizije o usklađenosti rada upravljanja instrumentima osiguranja plaćanja obavljene u 2023. već poduzeo aktivnosti u cilju boljeg upravljanja instrumentima osiguranja plaćanja.

4. Dugotrajna nefinancijska imovina u pripremi

- 4.1. Ukupna vrijednost imovine Fonda iskazana koncem godine u iznosu od 733.110.613,47 eura odnosi se na financijsku imovinu u iznosu od 731.275.406,84 eura i nefinancijsku imovinu u iznosu od 1.835.206,63 eura. U okviru nefinancijske imovine iskazana je vrijednost dugotrajne nefinancijske imovine u pripremi u iznosu od 467.416,55 eura. Navedena imovina u pripremi odnosi se na isporučeni i plaćeni dio informacijskog sustava za praćenje programa i projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada.

Fond je u listopadu 2020. pokrenuo otvoreni postupak javne nabave velike vrijednosti za nabavu sustava za praćenje programa i projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada. Procijenjena vrijednost nabave iznosila je 7.984.000,00 kn (1.059.658,90 eura) bez PDV-a, u skladu s uvjetima i zahtjevima iz Dokumentacije o nabavi.

Prilog Dokumentaciji o nabavi bio je, između ostalog, Projektni zadatak kao zaseban dokument, u kojem se navodi kako je (tadašnje) trenutno poslovanje Fonda djelomično popraćeno informatičkom podrškom te da su pojedina aplikativna rješenja nepovezano implementirana i nisu unificirana te se značajna količina podataka nalazi u pojedinačnim Microsoft Excel tablicama koje ne zadovoljavaju trenutne i buduće poslovne potrebe Fonda. Stoga je, kako se navodi u Projektnom zadatku, primarna zadaća sustava za praćenje navedenih poslovnih procesa Fonda, uspostava sustava kojim će se unaprijediti poslovni procesi Fonda, što podrazumijeva efikasnu podršku internim procesima Fonda, kao i međusobnu komunikaciju s drugim informacijskim sustavima kako bi se integrirali poslovni procesi koje Fond obavlja. Uz navedeno, Fond želi pojednostaviti i osuvremeniti komunikaciju s obveznicima i korisnicima putem javnog portala. Implementacijom novog informacijskog sustava za praćenje poslovnih procesa Fonda, planira se unaprijediti poslovna komunikacija među organizacijama unutar Fonda, pojednostaviti i ubrzati obavljanje svakodnevnih poslova, pratiti i smanjiti greške i propuste u svakodnevnom poslovanju, smanjiti operativne troškove i povećati produktivnost te omogućiti pristup vanjskim korisnicima i obveznicima putem javnog portala i mobilne aplikacije. Također, prema Projektnom zadatku, navedeni sustav za praćenje poslovnih procesa Fonda trebao se sastojati od sljedećih komponenti: Frameworka za izgradnju aplikacija i API-a i BPM platforma za razvoj, implementaciju i praćenje poslovnih procesa Fonda, Podsustava za administraciju sustava i korisnika, Podsustava praćenja projekata, Podsustava za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, Podsustava za naplatu naknada, Registra ugovora i Podsustava za objavu otvorenih podataka. Cilj navedenog sustava je na konzistentan, jednostavan i moderan način omogućiti razvoj, nadzor, korištenje i upravljanje svim poslovnim procesima Fonda neovisno o broju korisnika, vrsti klijentskih aplikacija i tehnologija koje se koriste unutar budućeg ekosustava Fonda. Što se tiče BPM platforme za razvoj, implementaciju i praćenje poslovnih procesa, navodi se da rješenje koje je predmet ovog natječaja mora postati dugoročna i skalabilna okosnica za automatizaciju i digitalizaciju poslovnih procesa Fonda, u cilju osiguravanja visoke razine otvorenosti, proširivosti i konfigurabilnosti za potrebe daljnjeg proširenja sustava.

Nadalje, u Projektnom zadatku bila je navedena bitna napomena Ponuditeljima u vezi s Podsustavom za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, u kojoj se skrenula pozornost da je u tijeku priprema novog zakona koji će regulirati gospodarenje posebnim kategorijama otpada. Najavljene i očekivane izmjene su u smislu nadležnosti Fonda nad pojedinim postojećim i/ili novim posebnim kategorijama otpada te povezanim poslovnim procesima, kako interno prema drugim sastavnicama Fonda tako i prema vanjskim institucijama. S obzirom na trenutno stanje informatiziranosti poslovnog procesa upravljanja posebnim kategorijama otpada, Fond je odlučio implementirati ovaj podsustav u dvije faze od kojih je prva faza opisana u Projektnom zadatku, a za drugu je Dokumentacijom o nabavi, Projektnim zadatkom i Troškovnikom predviđen određeni procijenjeni broj sati koji bi se utrošili na definiciju i izradu funkcionalne specifikacije druge faze te implementaciji tih potrebnih nadogradnji. U opisu Projektnog zadatka te definiranim komponentama arhitekture ovog Poslovnog sustava, poglavito Frameworka za izgradnju aplikacija i API-a i BPM platforme za razvoj, implementaciju i praćenje poslovnih procesa Fonda, navedeno je da nadogradnja za drugu fazu gospodarenja posebnim kategorijama otpada neće utjecati na rad cjelokupnog sustava, a svi elementi razvijeni za ovaj podsustav će biti iskoristivi i za podlogu nadogradnji.

Ugovor o nabavi sustava za praćenje i provedbu projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada zaključen je u ožujku 2021., s ponuditeljem koji je jedini dostavio ponudu. Ugovorena je vrijednost u iznosu od 7.899.000,00 kn (1.048.377,46 eura) bez PDV-a. Prvi račun na temelju navedenog Ugovora ispostavljen je koncem lipnja 2021. u iznosu od 2.437.500,00 kn (323.511,85 eura) s PDV-om, a odnosio se na isporuku *frameworka* za izgradnju aplikacija i API-a i BPM platforma za razvoj, implementaciju i praćenje poslovnih procesa Fonda s pripadajućim licencama BPM platforme. Zatim su uslijedili računi u rujnu i prosincu 2021. te veljači i ožujku 2022. Zaključno sa zadnjim računom iz ožujka 2022., Fond je Izvršitelju isplatio ukupno 3.521.750,00 kn s PDV-om (467.416,55 eura). Navedeni su se računi, osim već navedenog, odnosili na isporuku Podsustava za objavu otvorenih podataka i Podsustava za administraciju sustava i korisnika, edukaciju korisnika sustava te na 16,0 % ugovorene stavke iz Ugovora koja se odnosi na Izradu funkcionalne specifikacije, modela i arhitekture sustava. Uz račune su, u skladu s Ugovorom, isporučeni i zapisnici o isporuci pojedine faze projekta, odnosno izvješća o obavljenim uslugama.

U međuvremenu, kao što je bilo navedeno u napomeni iz Projektnog zadatka, u srpnju 2021. na snagu je stupio novi Zakon o gospodarenju otpadom, koji odredbama članka 94., između ostalog, propisuje uspostavu Registra proizvođača s proširenom odgovornošću, čiji ustroj i operativno vođenje u ime i za račun Fonda obavlja FINA.

Zbog stupanja na snagu novog Zakona o gospodarenju otpadom, Fond i Izvođač su u ožujku 2022. zaključili Dodatak I Ugovora o nabavi sustava za praćenje i provedbu projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada, kojim se osnovni Ugovor stavlja u mirovanje, odnosno privremeno se obustavlja isporuka i izvršavanje cjelokupnog predmeta nabave do najkasnije 31. prosinca 2022. U Dodatku I Ugovora obrazloženo je da se osnovni Ugovor stavlja u mirovanje zbog okolnosti u vezi s novim Zakonom, kojima se podredno i dodatno uređuje Podsustav za naplatu naknada i Podsustav za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, odnosno glavni dio usluga koje se Izvršitelj obvezao izvršiti na temelju Ugovora. Međutim, iz priložene dokumentacije nije vidljivo zbog čega se cjelokupni ugovor stavlja u mirovanje zbog odredbi jednog članka zakona, s obzirom na to da se promjene nisu odnosile na svih jedanaest ugovorenih točaka osnovnog Ugovora određenih Projektnim zadatkom, a što je i bilo predviđeno i navedeno u Projektnom zadatku. Nadalje, koncem siječnja 2023. zaključen je Dodatak II Ugovora, kojim je ugovoreno da se nastavlja privremena obustava isporuke i izvršenja cjelokupnog predmeta nabave najkasnije do konca travnja 2023. te da će Naručitelj (Fond) izvršiti detaljne analize cjelokupnog predmeta nabave i definirati opseg projekta s obzirom na obuhvat i značaj svih okolnosti za koje se utvrdilo da u znatnoj mjeri otežavaju izvršenje Ugovora.

Fond je za potrebe analize projektnog zadatka i provedbe projekta Sustava za praćenje projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada, angažirao sudskog vještaka. U Nalazu i mišljenju sudskog vještaka iz svibnja 2023. utvrđeno je da je Izvršitelj uspješno izvršio sljedeće od jedanaest točaka ugovorenih na temelju Ponude i Troškovnika: izvršene su u cijelosti Isporuca *frameworka* za izgradnju aplikacija i API-a i BMP platforma za razvoj, implementaciju i praćenje poslovnih procesa Fonda s pripadajućim licencama BMP platforme, Podsustav za administraciju sustava i korisnika te Podsustav za objavu otvorenih podataka. Zaključeno je, između ostalog, da je isporučeno ugovorenih aktivnosti u iznosu od 2.817.400,00 kn bez pripadajućeg PDV-a.

Navedeni iznos od 3.521.750,00 kn s PDV-om (467.416,55 eura) plaćen je do svibnja 2022. te je evidentiran u poslovnim knjigama Fonda u okviru dugotrajne nefinancijske imovine u pripremi. Sudski vještak također navodi da, s obzirom na to da je tijekom realizacije Ugovora došlo do promjene zakonskih propisa, na temelju kojih će veći dio dogovorenih aktivnosti iz Ugovora za Fond u smislu ove analize provoditi FINA, upitna je daljnja aktivnost u realizaciji samog Ugovora s obzirom na to da nastavak konzumacije Ugovora za Fond ne donosi ništa nužno niti potrebno. Sudski vještak navodi da sve navedene/opisane aktivnosti u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom preuzima FINA te da bi daljnja realizacija imala negativan utjecaj na Fond kako organizacijski tako i financijski. Međutim, iz dokumentacije sudskog vještaka i nadalje nije vidljivo zbog čega bi odredba jednog članka Zakona o gospodarenju otpadom utjecala na daljnji razvoj i isporuku preostalih ugovorenih podsustava.

Na Nalaz i mišljenje sudskog vještaka očitovao se Izvršitelj. U Očitovanju na provedene analize Naručitelja (Fonda)/Nalaz i mišljenje Stalnog sudskog vještaka, Izvršitelj navodi da u dijelu Projektnog zadatka Podsustav za gospodarenje posebnim kategorijama otpada za koji je Naručitelj dao posebnu napomenu, iz koje jasno proizlazi da je Naručitelj predvidio donošenje novog zakona (Zakona o gospodarenju otpadom) i utvrdio da donošenje novog zakona nema utjecaja niti će imati utjecaja na one zahtjeve koje je Naručitelj definirao u Projektnom zadatku, odnosno natječajnoj dokumentaciji. Nadalje, navodi da se donošenje novog zakona, prema Projektnom zadatku isključivo odnosi na jedan podsustav – Podsustav za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, a za eventualne izmjene procesa/zahtjeva koje će novi zakon eventualno pretpostavljati, Naručitelj je, u skladu s Ugovorom, osigurao financijska sredstva. Izvršitelj stoga navodi da je nelogičan i nejasan zaključak sudskog vještaka prema kojem implementacijom jednog članka (članka 94.) Zakona o gospodarenju otpadom u potpunosti prestaje potreba konzumiranja bilo kojeg od jedanaest ugovorenih elemenata.

Nakon svega navedenog, Fond je s Izvršiteljem koncem kolovoza 2023. zaključio Sporazum o raskidu Ugovora o nabavi sustava za praćenje i provedbu projekata, naplatu naknada i gospodarenje posebnim kategorijama otpada i pripadajućih dodataka Ugovoru. Sporazumom je ugovoreno da Ugovor i dodaci Ugovoru više ne proizvode nikakve pravne učinke te da sporazumne strane nemaju međusobnih potraživanja niti bilo kakvih drugih nepodmirenih obveza po bilo kojoj osnovi, a osobito po osnovi Ugovora.

Iz svega navedenog nije vidljivo zbog čega se odustalo od daljnjeg razvoja informacijskog sustava koji je bio predmet nabave i Ugovora, čija je, prema Projektnom zadatku, primarna zadaća bila uspostava sustava kojim će se unaprijediti poslovni procesi Fonda, što podrazumijeva efikasnu podršku internim procesima, kao i međusobnu komunikaciju s drugim informacijskim sustavima kako bi se integrirali poslovni procesi koje Fond obavlja.

Državni ured za reviziju preporučuje analizirati postojeće stanje vezano za mogućnost primjene isporučenog informacijskog sustava u skladu s Projektnim zadatkom te ocijeniti mogućnost nastavka razvoja predviđenih programskih rješenja kako bi se izbjegla šteta u iznosu od 467.416,55 eura, koliko je plaćeno za izradu dijela navedenog informacijskog sustava.

- 4.2. *Fond prihvaća preporuku Državnog ureda za reviziju te u Očitovanju navodi da su već poduzete aktivnosti s ciljem utvrđenja moguće primjene isporučenog informacijskog sustava, kao i ocjene mogućnosti nastavka razvoja predviđenih programskih rješenja.*

5. Rashodi za zaposlene

- 5.1. Rashodi za zaposlene ostvareni su u iznosu od 10.368.255,67 eura. Odnose se na brutoplaće u iznosu od 8.219.944,58 eura, doprinose na plaće u iznosu od 1.362.861,43 eura i ostale rashode za zaposlene (regres za godišnji odmor i godišnja nagrada za božićne blagdane, jubilarne nagrade, darovi djeci, naknade za bolest, invalidnost i smrtni slučaj, otpremnine te ostale navedene rashode) u iznosu od 785.449,66 eura. Plaće, naknade i druga materijalna prava uređeni su Pravilnikom o plaćama i naknadama. Odredbama članka 5. navedenog Pravilnika propisano je da plaću čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5 % za svaku navršenu godinu radnog staža. Posljednjim izmjenama i dopunama Pravilnika o plaćama i naknadama iz kolovoza 2013., propisano je da se radna mjesta u Fondu razvrstavaju u deset platnih razreda unutar kojih je određena vrijednost koeficijenta, odnosno raspon koeficijenta za radna mjesta ovisno o složenosti povjerenih poslova i zadataka radnog mjesta. Pravilnikom nisu obrazloženi kriteriji na temelju kojih su koeficijenti određeni unutar tog platnog razreda, za isto radno mjesto.

Zbog navedenog su za isto radno mjesto pri obračunu plaća primjenjivani različiti koeficijenti unutar istog platnog razreda.

Državni ured za reviziju preporučuje detaljnije propisati i obrazložiti kriterije pri određivanju koeficijenta unutar platnog razreda za ista radna mjesta, čime bi se osigurala veća transparentnost plaća.

Nadalje, odredbama članka 5. Pravilnika o plaćama i naknadama propisano je, između ostalog, da osnovicu za izračun plaće zaposlenika za svaku poslovnu godinu utvrđuje direktor Fonda, a osnovicu za izračun plaće direktora i zamjenika direktora za svaku poslovnu godinu utvrđuje Upravni odbor u skladu s Financijskim planom Fonda, a na temelju osnovice ostvarene u prethodnoj godini. Fond je dostavio Odluku o utvrđivanju visine osnovice za izračun plaće direktora Fonda i zamjenika direktora za 2021., koju je Upravni odbor donio 17. veljače 2021., a koja se primjenjuje od 1. veljače 2021. Na temelju navedene Odluke za 2021., obračunavana je plaća direktora i zamjenika direktora u 2023., što nije u skladu s odredbom Pravilnika o plaćama i naknadama.

Državni ured za reviziju nalaže odluke o utvrđivanju visine osnovice za izračun plaće direktora i zamjenika direktora donositi u skladu s odredbama Pravilnika o plaćama i naknadama Fonda, odnosno za svaku poslovnu godinu.

- 5.2. *Fond prihvaća nalaz Državnog ureda za reviziju iz točke 5. Rashodi za zaposlene.*

U vezi s preporukom da se detaljnije propišu i obrazlože kriteriji pri određivanju koeficijenta unutar platnog razreda za ista radna mjesta, čime bi se osigurala veća transparentnost plaća, u Očitovanju navodi da će se izraditi izmjene i dopune Pravilnika o radu na način da se definiraju kriteriji temeljem kojih bi se utvrdila vrijednost koeficijenta za obračun plaće unutar istog platnog razreda.

U vezi s nalogom da se odluke o utvrđivanju visine osnovice za izračun plaće direktora i zamjenika direktora donose u skladu s odredbama Pravilnika o plaćama i naknadama Fonda, odnosno za svaku poslovnu godinu, navodi da će se Odluke o visini osnovice za izračun plaće direktora i zamjenika direktora donositi u roku, u skladu s odredbama članka 5. Pravilnika o plaćama i naknadama.

6. Javna nabava

- 6.1. Fond je obveznik primjene Zakona o javnoj nabavi. Plan nabave za 2023. donesen je 31. siječnja 2023., kojim je planirana nabava roba, usluga i radova procijenjene vrijednosti u iznosu od 6.660.081,76 eura bez PDV-a. Tijekom 2023. donesene su tri izmjene i dopune Plana nabave. Prema posljednjim izmjenama i dopunama Plana nabave iz studenoga 2023., procijenjena vrijednost nabave iznosila je 26.679.670,34 eura bez PDV-a. Od navedenog iznosa na javnu nabavu odnosi se 25.153.865,80 eura, a na jednostavnu nabavu 1.525.804,54 eura. Prema Statističkom izvješću o javnoj nabavi za 2023., ukupna nabava iznosila je 3.892.450,61 euro bez PDV-a.

Plan nabave i Registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma objavljeni su u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske (EOJN) u skladu s odredbama članaka 4. i 7. Pravilnika o planu nabave, registru ugovora, prethodnom savjetovanju i analizi tržišta u javnoj nabavi.

Odredbama članka 3. Pravilnika o planu nabave, registru ugovora, prethodnom savjetovanju i analizi tržišta u javnoj nabavi propisano je, između ostalog, da plan nabave za predmete nabave čija je procijenjena vrijednost nabave jednaka ili veća od 2.650,00 eura donosi čelnik naručitelja za proračunsku ili poslovnu godinu najkasnije u roku od 30 dana od dana njegovog donošenja proračuna ili financijskog plana.

Hrvatski sabor je Odluku o davanju suglasnosti na Financijski plan Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za 2023. godinu i projekcije plana za 2024. i 2025. godinu donio 29. studenoga 2022., a Fond je Plan nabave za 2023. donio 31. siječnja 2023., odnosno u roku dužem od 30 dana od dana donošenja Financijskog plana. Navedeno nije u skladu s odredbama Pravilnika o planu nabave, registru ugovora, prethodnom savjetovanju i analizi tržišta u javnoj nabavi.

Državni ured za reviziju nalaže plan nabave donositi u roku propisanom Pravilnikom o planu nabave, registru ugovora, prethodnom savjetovanju i analizi tržišta u javnoj nabavi.

- 6.2. *Fond prihvaća nalog Državnog ureda za reviziju te navodi da će se plan nabave donositi u skladu s odredbama i rokovima propisanim Pravilnikom o planu nabave, registru ugovora, prethodnom savjetovanju i analizi tržišta u javnoj nabavi, u roku od 30 dana od dana donošenja financijskog plana Fonda. Također se očituje da je Plan nabave za 2025. donio u propisanom roku.*

Provedba naloga i preporuka

- 1.1. Državni ured za reviziju obavio je financijsku reviziju Fonda za 2019., o čemu je sastavljeno Izvješće. O financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja izražena su uvjetna mišljenja. Revizijom za 2023. provjereno je je li Fond postupio prema nalogima i preporukama danim u prošloj reviziji, u skladu s Planom provedbe naloga i preporuka.

U tablici u nastavku navode se nalozi (N) i preporuke (P) iz prošlih revizija i njihov status. Također, navode se preporuke čija provedba zbog opravdanih razloga nije primjenjiva.

Tablica broj 4

Provedba naloga i preporuka iz prošlih revizija

Redni broj	Naziv područja ili potpodručja	Godine prošlih revizija	N ili P	Opis naloga ili preporuke	Rok prema Planu provedbe naloga i preporuka	Status
	1	2	3	4	5	6
1.	Djelokrug i unutarnje ustrojstvo	2019.	P	Poduzimati aktivnosti prema nadležnom Ministarstvu s ciljem donošenja provedbenih propisa (pravilnici i uredbe) koji još nisu doneseni, a čije donošenje propisuju zakoni koji reguliraju područje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, kako bi Fond mogao obavljati poslove koji su mu dani u nadležnost te kako bi za obavljanje tih poslova imao osigurana potrebna financijska sredstva.	31. prosinca 2021.	provedeno
2.		2019.	P	Zatražiti podatke o lokacijama na kojima se nalazi građevinski materijal koji sadrži azbest od lokalnih zajednica, o kojima prema propisima Fond vodi očevidnik, s ciljem upotpunjavanja i unaprjeđivanja sustava gospodarenja azbestnim otpadom te zaštite ljudskog zdravlja i okoliša.	31. prosinca 2021.	nije primjenjivo
3.		2019.	N	Utvrditi i pratiti ispunjavanje ciljeva za određene količine posebnih kategorija otpada, propisane odredbom članka 64. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, koje su u kalendarskoj godini dužni ispuniti proizvođači proizvoda od kojih nastaje otpad.	31. prosinca 2021.	provedeno
4.		2019.	P	Ubrzati postupke analize u vezi s izradom prijedloga područja sakupljanja otpadnih vozila te otpadnih baterija i akumulatora, kako bi se javni pozivi za obavljanje usluge sakupljanja tih posebnih kategorija otpada mogli što prije raspisati.	31. prosinca 2021.	nije primjenjivo
5.		2019.	N	Dostavljati Ministarstvu podatke o gospodarenju otpadnim gumama u skladu s odredbama Pravilnika o gospodarenju otpadnim gumama.	30. lipnja 2021.	provedeno

Redni broj	Naziv područja ili potpodručja	Godine prošlih revizija	N ili P	Opis naloga ili preporuke	Rok prema Planu provedbe naloga i preporuka	Status
	1	2	3	4	5	6
6.		2019.	P	Povećati broj unutarnjih revizora preraspodjelom zaposlenika Fonda u skladu s odredbama Pravilnika o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru.	31. prosinca 2021.	djelomično provedeno
7.	Program rada	2014., 2019.	N	Donositi višegodišnji programa rada Fonda u skladu sa Statutom Fonda.	30. lipnja 2021.	nije provedeno
8.		2019.	N	Sastavljati i podnositi godišnje izvješće o ostvarenju programa rada Fonda Vladi Republike Hrvatske u roku utvrđenom Statutom.	-	provedeno
9.		2019.	P	Obavljati aktivnosti u vezi s javnim pozivima i natječajima za sufinanciranje projekata iz područja zaštite okoliša i energetske učinkovitosti u skladu s godišnjim programom raspisivanja javnih natječaja.	31. prosinca 2021.	provedeno
10.	Planiranje i izvršenje plana	2019.	N	Sastavljati obrazloženje prijedloga financijskog plana u skladu sa Zakonom o proračunu i uputama Ministarstva financija te u obrazloženje uključiti i pokazatelje uspješnosti realizacije postavljenih ciljeva.	31. prosinca 2021.	provedeno
11.		2019.	P	Više pozornosti posvetiti planiranju te izvršavanju rashoda u skladu s planiranim namjenama i iznosima.	-	provedeno
12.	Računovodstveno poslovanje	2019.	N	Evidentirati rashode na propisanim računima Računskog plana u skladu s Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu.	15. siječnja 2021.	provedeno
13.		2019.	N	Evidentirati u poslovnim knjigama otpis potraživanja prema dužniku, pravnoj osobi, za koju ne postoji mogućnost naplate, primjenjujući odredbe Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis ili djelomičan otpis potraživanja, ukoliko su ispunjeni uvjeti za otpis.	1. veljače 2021.	provedeno
14.		2019.	N	Obavljati isknjiženje primljenih instrumenata osiguranja plaćanja evidentiranih u okviru izvanbilančnih evidencija u skladu s Uputom o instrumentima osiguranja plaćanja kod dodjele sredstava Fonda.	31. prosinca 2021.	provedeno
15.		2019.	N	Sastavljati Bilješke uz Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza, u Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima navoditi razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja od ostvarenja u izvještajnom razdoblju prethodne godine te u Bilješkama uz Bilancu sastavljati popis sudskih sporova u tijeku s propisanim podacima u skladu s odredbama Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu.	28. veljače 2021.	provedeno

Redni broj	Naziv područja ili potpodručja	Godine prošlih revizija	N ili P	Opis naloga ili preporuke	Rok prema Planu provedbe naloga i preporuka	Status
	1	2	3	4	5	6
16.		2019.	N	Obavljati popis imovine i obveza u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu i Uputom o obavljanju popisa imovine i obveza koju je donijelo Ministarstvo financija te sastavljanje izvješća o obavljenom popisu u roku koji omogućuje da se rezultati popisa uključe u financijske izvještaje za godinu za koju se popis obavlja.	31. ožujka 2021.	provedeno
17.	Rashodi i izdaci	2019.	P	Utvrđiti mjerljive kriterije na temelju kojih se isplaćuje dodatak za uspješnost na radu (stimulacija), čime bi se osigurala opravdanost i transparentnost isplate stimulacije za uspješnost na radu.	31. prosinca 2021.	provedeno
18.		2014., 2019.	P	Donositi odluke za 36 parkirnih mjesta na lokaciji Ksaver (prodaja, najam).	10. prosinca 2020.	provedeno
19.		2014., 2019.	P	Poduzimati i nadalje mjere, u suradnji s lokalnim jedinicama i komunalnim društvima, kako bi se gospodarenje otpadom koji sadrži azbest obavilo na racionalan i učinkovit način u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom. Također je preporučeno poduzeti mjere u cilju uvođenja naknade za zbrinjavanje građevnog otpada koji sadrži azbest te izgradnje reciklažnih dvorišta za građevni otpad.	31. ožujka 2021.	nije primjenjivo
20.		2014., 2019.	P	Osigurati izvore financiranja za završetak sanacije crne točke u Obrovcu.	31. ožujka 2021.	djelomično provedeno
21.		2019.	P	Poduzeti aktivnosti za zaključivanje sporazuma u vezi s financiranjem sanacije crne točke u Kaštelanskom zaljevu.	31. ožujka 2021.	djelomično provedeno
22.		2019.	P	Odrediti primjeren rok za zaprimanje zahtjeva za sufinanciranje troškova u javnim pozivima u okviru Programa energetske učinkovitosti i tog roka se pridržavati, kako bi svi zainteresirani korisnici sredstava imali mogućnost podnijeti zahtjev. Nadalje, preporučeno je odrediti dodatne kriterije za ocjenu pristiglih zahtjeva za sufinanciranje troškova, pregledati i ocijeniti sve pristigle zahtjeve te sastaviti rang listu prema kojoj će se sredstva odobravati korisnicima, umjesto da se odobravaju prema redoslijedu zaprimanja zahtjeva.	31. ožujka 2021.	provedeno

Redni broj	Naziv područja ili potpodručja	Godine prošlih revizija	N ili P	Opis naloga ili preporuke	Rok prema Planu provedbe naloga i preporuka	Status
	1	2	3	4	5	6
23.		2019.	P	Kontinuirano objavljivati planirano vrijeme objave i trajanja javnih poziva za sufinanciranje troškova u okviru Programa energetske učinkovitosti na internetskim stranicama Fonda u okviru Godišnjeg programa raspisivanja javnih natječaja.	-	provedeno
24.	Javna nabava	2014.	P	Obaviti pripremne radnje za provođenje nabave te dokumentaciju za nadmetanje izraditi na način kojim će se omogućiti sudjelovanje što većeg broja ponuditelja, kako bi se postigla najpovoljnija cijena. U slučajevima u kojim nije moguće prikupiti više ponuda, a za nabave veće vrijednosti, potrebno je obaviti detaljnu analizu ponude kako bi postojalo razumno objašnjenje za odabir dobavljača na temelju samo jedne ponude.	-	provedeno
25.		2014.	N	Uspostaviti sustav kontrole i evidencije LDPE vreća, sigurnosnih plombi i naljepnica za ambalažni otpad te plaćanje na temelju vjerodostojne dokumentacije ovjerene od odgovorne osobe iz koje se nedvojbeno može utvrditi da je roba zaprimljena (kada, količina, jedinična cijena i ukupna vrijednost).	31. prosinca 2021.	provedeno
26.		2019.	P	Obrazložiti izračun procijenjene vrijednosti te dokumentirati u dokumentaciji o javnoj nabavi, radi transparentnosti postupka javne nabave, u slučajevima kad je procijenjena vrijednost nabave značajno veća od prethodno ugovorene zbog značajno većih jediničnih cijena usluge.	-	provedeno
27.		2019.	P	Više pozornosti posvetiti izradi dokumentacije za nadmetanje na način da bude transparentna i jasna kako bi se izbjegli žalbeni postupci, a time i skratilo vrijeme provedbe postupka nabave, što utječe na rokove isporuke traženog predmeta nabave.	-	provedeno

Obrazloženje preporuka koje su djelomično provedene ili čija provedba zbog opravdanih razloga nije primjenjiva daje se u nastavku.

- Obveza Fonda da vodi očevidnik propisana je Pravilnikom o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest (Narodne novine 69/16), kojim se navodi da Fond vodi očevidnik o količinama i lokacijama nastanka građevnog otpada koji sadrži azbest sukladno odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom. Zakon o održivom gospodarenju otpadom bio je na snazi do 31. srpnja 2021., a nakon njega donesen je Zakon o gospodarenju otpadom kojim navedena obveza nije propisana. Pravilnik o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest ostaje na snazi do donošenja novog pravilnika koji do vremena obavljanja revizije (listopad 2024.) nije donesen. (redni broj 2.)
- U vezi s preporukom kako je potrebno ubrzati postupke analize u vezi s izradom prijedloga područja sakupljanja otpadnih vozila te otpadnih baterija i akumulatora da bi se javni pozivi za obavljanje usluge sakupljanja tih posebnih kategorija otpada mogli što prije raspisati, utvrđeno je da provedba preporuke nije provediva s obzirom na to da je u srpnju 2021. donesen novi Zakon o gospodarenju otpadom kojim se više ne propisuje donošenje odluka o područjima sakupljanja, kao ni raspisivanje javnih poziva za uslugu sakupljanja predmetnih posebnih kategorija otpada. (redni broj 4.)
- U vezi s preporukom da se poveća broj unutarnjih revizora, Fond je u 2023. raspisao tri javna natječaja, između ostalog i za radno mjesto viši samostalni unutarnji revizor. Na dva natječaja nije odabran niti jedan kandidat jer nije bio zadovoljen formalni uvjet javnog natječaja koji se odnosi na stručno ovlaštenje ministra financija za obavljanje poslova unutarnje revizije u javnom sektoru. Kandidati koji su zadovoljili formalne uvjete javnog natječaja nisu pokazali očekivanu razinu znanja i razumijevanja poslova i zadataka navedenog radnog mjesta. (redni broj 6.)
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom bio je na snazi do 31. srpnja 2021., a nakon njega donesen je Zakon o gospodarenju otpadom. Člankom 88. novog Zakona navode se posebne kategorije otpada za koje se propisuju posebni uvjeti gospodarenja. Nadalje, navodi se kako je izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave odnosno Grada Zagreba dužno osigurati provedbu propisanih mjera u sustavu sakupljanja posebnih kategorija otpada propisanih pravilnikom koji propisuje ministar nadležan za zaštitu okoliša. Također, Fond od 1. srpnja 2016. ne plaća naknadu za zbrinjavanje građevinskog otpada koji sadrži azbest, budući da nema namjenski prihod. (redni broj 19.)
- Fond je 2010. obustavio radove na sanaciji crne točke u Obrovcu započete 2006. te su u tijeku parnični postupci i kazneni postupak u vezi s prethodno zaključenim ugovorima o izvođenju radova na sanaciji. Fond nije planirao nove aktivnosti koje se odnose na izradu projektne dokumentacije, ishođenje potrebnih dozvola te provedbu sanacije do završetka sudskih postupaka. Međutim, s obzirom na dugotrajnost sudskih postupaka, u 2024. održan je sastanak s Ministarstvom zaštite okoliša i zelene tranzicije gdje su pokrenute aktivnosti vezane za pregled postojeće raspoložive dokumentacije i utvrđivanja potrebnih mjera u cilju izrade projektne dokumentacije potrebne za završetak sanacije. (redni broj 20.)

- S obzirom na to da je došlo do preklapanja različitih nadležnosti, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije i Fond su u srpnju 2024. održali sastanak s Ministarstvom prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ministarstvom pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstvom unutarnjih poslova, Upravom za civilnu zaštitu, Sektor za radiološku i nuklearnu sigurnosti i Gradom Kaštela u cilju utvrđivanja provedenih aktivnosti i daljnjeg postupanja. Fond je na temelju raspoložive tehničke dokumentacije i provedenih istražnih radova, GUP-a Kaštela, kao i podataka o katastarskim česticama i njihovom vlasništvu izradio podlogu iz koje je bilo razvidno vlasništvo čestica u obuhvatu sanacije (pomorsko dobro, privatni vlasnici i vlasništva jedinica lokalne samouprave) te na temelju radiološke karte istražnih radova utvrdio da je na lokaciji pomorskog dobra najviše onečišćenje. Dogovoreno je da će se izraditi analiza pravnih pretpostavki potrebnih za sanaciju u cilju pokretanja daljnjih aktivnosti.
U rujnu 2024. održan je sastanak u Gradu Kaštelima i obilazak lokacije u svrhu prikupljanja informacija o trenutnom statusu lokacije.
Temeljem navedenog, Fond je izradio nacrt Odluke o sanaciji koju donosi ministrica te nakon donošenja Odluke o sanaciji, Fond će pokrenuti daljnje aktivnosti. (redni broj 21.)

Fond je i nadalje u obvezi postupati prema danim preporukama Državnog ureda za reviziju, koje nisu u cijelosti provedene.

1.2. Fond se očitovao na statute naloga i preporuka iz prošlih revizija, a navodi iz Očitovanja su kako slijedi:

- *U vezi s preporukom da se poveća broj unutarnjih revizora preraspodjelom zaposlenika Fonda u skladu s odredbama Pravilnika o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru, Fond navodi da su tijekom 2023. raspisana tri javna natječaja za radno mjesto višeg samostalnog unutarnjeg revizora, ali s obzirom na to da određeni kandidati nisu ispunili propisane formalne uvjete, odnosno nisu pokazali očekivanu razinu znanja i poznavanja poslova naprijed navedenog radnog mjesta, nije odabran niti jedan kandidat. Tijekom 2025. ponovno će se raspisati javni natječaj, odnosno pokušat će se preraspodjelom radnika osigurati ispunjenje prethodno dane preporuke. (redni broj 6.)*
- *U vezi s nalogom da se donese višegodišnji programa rada Fonda u skladu sa Statutom Fonda, Fond navodi da je Upravni odbor Fonda donio Program za višegodišnje razdoblje za 2024. – 2027. na sjednici održanoj 30. prosinca 2023. te je isti upućen nadležnom ministarstvu u daljnju proceduru u svrhu ishođenja suglasnosti nadležnih tijela te je time poduzeo sve aktivnosti u sklopu svojih ovlasti za donošenje višegodišnjeg programa rada. (redni broj 7.)*
- *U vezi s preporukom da se osiguraju izvori financiranja za završetak sanacije crne točke u Obrovcu, Fond obrazlaže da je u Financijskom planu za 2025. i 2026. na aktivnosti K200008 osigurao sredstva za potrebe izrade projektne i druge dokumentacije. Kada se izradi projektna i druga potrebna dokumentacija i troškovnik radova, bit će poznati troškovi za završetak sanacije bazena crvenog mulja i otpadne lužine bivše tvornice glinice u Obrovcu te su aktivnosti u provedbi. (redni broj 20.)*

- *U vezi s preporukom da se poduzmu aktivnosti za zaključivanje sporazuma u vezi s financiranjem sanacije crne točke u Kaštelanskom zaljevu, Fond navodi da je, u skladu s člankom 112. Zakona o gospodarenju otpadom, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije 30. listopada 2024. donijelo Odluku o sanaciji. Fond je u Financijskom planu za 2025. i 2026. osigurao sredstva za potrebe izrade dodatnih istražnih radioloških i geotehničkih istražnih radova i dio potrebne projektne dokumentacije. Aktivnosti su u provedbi. (redni broj 21.)*